

"STRAŽA"

izhaja v pondeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti³
vsek dan od 11.—12. ure dopold.Telefon št. 113.⁴

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.¹⁰

Maribor, dne 12. novembra 1909.¹¹Letnik I.¹²

Št. 132.

Iz državnega zborna.¹³

Dunaj, 11. nov. 1909.¹⁴

Poljski klub je poslal svojega ministra-rojaka Dulebo k cesarju, da ga informira o korakih, ki jih namerava poljski klub za bodočnost in da zaprosi tudi za avdijenco klubovega načelnika prof. Glabinškega. Ob tej priliki je pohvalil cesar Bienertha in Poljake, ker se tako vestno trudijo za delomočnost parlamenta, in povdarjal, da je Bienerthova vlada pravična in nepristranska na vse strani.

Samoumejno je, da se danes cesarjeve besede živahno komentirajo po prostorih državne zbornice. Splošno je mnenje, da s tem pogajanja Poljakov nimajo več drugega pomena, nego da pomirjevalno uplivajo na obe strani, kajti sedaj je izključeno za bližnji čas, da bi se izvršila zahtevana sprememba sistema. Bienerth še bo ostal s svojim kaljinetom, v katerem sedijo tudi naši najhujši sovražniki Schreiner, Hochienburger in Stürgkh.

Iz cesarjevih besed pa se tudi razvidi, kako Bienerth najviše kroge informira, in s tem je tudi Bienerthova oseba, kojo je dosedaj opozicija pardonirala, pri njej izgubila vse zaupanje. Noben ministrski predsednik se še ni takoj malo trudil, da ohrani parlament in ga ohrani delavnega, kakor ravno Bienerth. Stika z opozicijo nikdar ni imel niti ga iskal. In ko je ob koncu zadnje sesije po posredovanju krščanskih socialcev šel komite obstrukcijskih strank k Bienerthu, je bil ravno on, ki je neutemeljeno in rezko pretrgal pogovore, ter zahteval od njih le kategorično, da se podvržajo na celi črti. Poljski klub sam je najboljša priča, kako malo se je Bienerth trudil za delomočnost parlamenta. Ravno vsled popolne nedelavnosti ministrskega predsednika je vzel načelnik poljskega kluba nit pogajanj v roke, Bienerth s svojim kabinetom pri teh pogajanjih nima drugih zaslug, nego da je od njega odvisno časnikarstvo dela pogajanjem največje težave.

Slovani se opravičeno pritožujejo nad sedanjim kabinetom, da jim je nasproten. Prepriči zaradi jezikha na poštah so se rešili docela tako, kakor je že let nemški volksrat. Celo češki uradniki so se predstavili, da bi bili Nemci popolnoma sigurni. Hochienburger je z imenovanjem uradnikov na Češkem in Slovenskem pokazal, da mu je germanizacija sodišče prva stvar, in da je zapostavljanje slovenskih uradnikov bolj na dnevnem redu, kakor kdaj poprej. Stürgkh si je s svojimi imenovanji na srednjih šo-

lah na Slovenskem stekel splošno ogorčenje. Kaj je storil letos c. kr. šolski svet na Koroškem s slovenskimi učitelji, je nezaslišano. Pod kakimi okolnostmi se je predlagalo sankcijoniranje jezikovnih varstvenih zakonov za štiri nemške kronovine, je moralo prepričati, da vladna stoji pod popolnim uplivom nemške gemeinbürgšaft.

Danes ob 5. uri popoldne je povabljen Slovanska Jednota k Poljakom, da izve oficielno, kaj se je izkuhalo v pogajanjih med Poljaki, Nemci in vladu. Jutri bo Slovanska Jednota potem zavzela svoje stališče.

V kuloarjih se danes kolportira novica, da vladna na uplivanje socialdemokratov, krščanskih socialistov in Poljakov ne bo zaključila državnega zborna, ampak da bo pustila še odsecke delovati naprej. Te stranke se boje razpusta državnega zborna in zato tuhajo na vse mogoče, da bi ne prišlo do razpusta.

Gotovo pa je, da še bo vladna enkrat sklicalna tudi plenarno sejo parlamenta, kajti sedaj še se tudiji njej vidi nemogoče, da bi brez takega poskusa začela s par. 14 ali celo z exlex-stanjem.

Triletnica premaganih.²³

8. decembra pred tremi leti se je v Celju porodila Narodna stranka. Veliko jukanja je bilo takrat, in njeni ustanovitelji so šli v politično življenje, kakor da bi sele takrat prišli na svet. Politični otročaji so bili, ko so se prvkrat pojavili. Sicer se je že našlo nekaj ljudi, ki so ubrali pot za njimi, kakor jo udero otroci za komedijo, ki se pokaže na vasi. In tem brez-skrbneje so šli za njimi, ker so tisti, ki so korakali na čelu, zatrjevali, da se gre za čisto nedolžno in donvoljeno reč.

Pa kmalu so razsodni ljudje spoznali, da ta komedija ni za pametne može. Preverili so se tudi, da ti komedijanti niso tako nedolžni in dobrosrčni ljudje, kakor so se pokazali na prvi hip. Večina je sicer neumnih avgustov, toda niso sami navihanci, ampak nekaj jih je tudi pravih hudočnežev.

Pri državnozborski volitvi leta 1907 so še marsikateri kmetje z nekakim dopadajenjem gledali, kako so ti politični klovni stavili protiklerikalne kozole ter se prekopicevali. In potem so ti možiteljni, kakor vodi Savojev na verigi dresiranega medveda, vodili seboj nekatere kmete, predstavljali jih za kandidate, se zopet prekopicevali in kričali: kmet naj kmeta voli.

mu sili v lica, život se mu pa trese, kakor listič v vetru.

Kdo je imela iti deklica tikoma mimo njega in bi ga bila najbrž opazila, smuknil je Tine kakor blisk za visoko, s bršljinom prepreženo skalo in splezal od tam prav oprezzo nanjo. Gosto vejevje prikrivalo ga je dekličevim očem.

Pa je vze smola, da preži vedno tik sreča tudi nesreča!

Stoječemu tako na kraju skale odkruši se kamn pod nogami in, predno je vedel kaj in kako, zdrčal je z velikim šumom in polomom globoko doliv grmovje.

Se je slišal, kako je deklica, začuvša za seboj šum, plaho vzklknila in jela hitreje poganjati kralja. Slednjič je vtipnil njen glas v daljinu.

Tine je pa med tem premišljeval svojo žalostno ursodo skalo in hvalil Boga in vse svetnike, ki so postavili predenj ono grmovje, da ni viden deklica njegove sramote in nerodnosti.

Dolgo si ni upal prilezti Tine iz svojega skrovnišča, dasi je vedel, da je deklica vze daleč proč od njega in da ga ne more več opaziti.

Toda, Tine, zakaj se toliko ujedaš radi tega dekleta? — Kaj bi pa bilo neki, tudi če bi te bila videla?

Lahko je govoriti vam, ki ne veste, kdo je, pri meni pa je malo drugače, ker vem, da je — Grudnova Anica.

Tine je stopal naprej po gozdnu, a ni vedel, da stopa, gledal je pred se, a ni videl, poslušal je, a ni slišal.

Zastonj so mu peli ptički, zastonj mu je poljubljalo jarko solnce s svojimi prvimi žarki ogorela lica, zastonj so se lesketali njemu rosnici biseri na

5

Naročnina listu:⁶

Celo leto	12 K	7
Pol leta	6 K	
Cetrt leta	3 K	
Mesečno	1 K	
Posamezne številke 10 v.		
Zunaj Avstrije celo leto 17 K		8

Inserati ali oznanila⁹
se računijo s 15 vin. od 6 redne
pettvrsti; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

PODLISTEK.³⁶

Oglarjev sin.³⁷

(Dalje.)³⁸

Slavčki žvrgočeli so mu nad glavo, kakor bi hoteli voščiti dobro jutro staremu, zupnemu znamcu. Urne veverice smukale so nad njim od veje do veje, od drevesa do drevesa. Tupatič Švignila je črez stezo tudi vitkonoga srna.

A do vsega tega ni bilo Tinetu nič. — In kako tudi? — Saj mu je bila to vsakdanja družba. K temu rojilo mu je še tedaj toliko drugih, in po večini novih misli po glavi, da se ni nikakor čuditi, ako se je tako malo zmenil za svoje stare znanke. Saj je človeku vze prirojeno, da zapre svetu oči in ušesa, ko ima posebna opravila sam v svoji notranosti.

Prišel je vze blizu razpotja, kjer se križa glavna cesta s stransko, po kateri je šel on, kar zapazi na glavni stezi kravo s teličkom.

Za njo pa je stopala mlada, morda osemnajstletna deklica. V levici držala je šopek jagod, v desnici pa tanko leskovo šibico. Hoja, jej je bila lahka liki srni, pogled brezskrben, miren, a živ kakor le človeku, ki je čast pred Bogom in ljudmi in pravzato vesel življenja. Navadna, priprosta, a čedna oblike je lepo prijala bolj vitki, nego krepki rasti mladenke.

A kaj je s Tineto?⁴³

Kakor pribit stoji na stezi, oko mu zre nepremično proti strani, odčader prihaja deklica. Srce mu bije naglo, kakor kakšno vzburkano jezero, kri-

19 Dresirani medvedi znajo dobro pogoditi svojo priučeno vlogo, da pridobe občinstvo za se in svojega gospoda. Tudi tiste marionete, ki so jih komedijanti Narodne stranke vodili s seboj in jih potegovali za motvo, na katerega so bile privezane, so pogodile prave besede in pravo melodijo. Takrat je kazalo biti vrlo krščanskim in pobožnim. In zato so se može na vrv počočno prekriževali, naglašali krščanstvo do zadnjega kotička v srcu in začenjali in sklepal shode s krščanskim pozdravom: Hvaljen bodi Jezus Kristus.

In res se je dalo dokaj lahkovernih mož zapeljati od mikavnega gesla: kmet naj kmeta voli, in od tako teatralično naglašenega krščanstva.

Toda kmalu se je občinstvo streznilo. Spoznalo je, da je vse to komedija, in da se je fraza kmečke neodvisnosti izrabljala samo za to, da bi se slovensko ljudstvo na Stajerskem vpreglo v jarem liberalizma.

In ko je naše pošteno ljudstvo spoznalo to hudo nakano, je komedijante pognalo nazaj v njihovo trhlo politično barako ter se je pri letošnjih deželnozborskih volitvah skoraj polnoštevno nastanilo v solidni politični zgradbi Slovenske kmečke zveze.

To dejstvo voditeljev Narodne stranke ni spomevalo: otroci od 8. decembra 1906 so se do 8. decembra 1909 še bolj pootročili.

Voditelji brez armade še vedno sanjajo o nekem velikem pomenu Narodne stranke in o njeni blagovljeni bodočnosti. Z zgodovinskimi spomini se sicer ob triletnici ne marajo ukvarjati, ker bi jih na novo zabolale tiste hude bunke, ki so jih pri letošnjih volitvah dobili po grešnem hrbitu.

V bodočnost bodo gledali. Zasenči jim sicer ta pogled tisočletna "verska tradicija" našega ljudstva, ki jo baje klerikalizem izrablja v svoje lopovske politične namene. Toda tukaj si liberalizem izkuša pomagati z resničnim lopovstvom: ogoljufati namerava naše ljudstvo, osobito našo mladino za pravo in živo krščansko vero.

Za vir si je pri tem svojem, za našo "blagodejnem" delu izbral češkega svobodomisleca Macharja, kateremu je krščanstvo — strup iz Judeje. Kot veči zdravniki, se naši liberalci trudijo, ta tisočletni "strup" iz organizma našega naroda pregnati s protistrupom — z versko mlačnostjo in s protikrščanskim brezverstvom.

Naš narod pa dobro ve, da je to, kar mu ponuja Narodna stranka, nevaren strup in zato odločno odklanja njo in vsa zdravila iz njene lekarne. Z ljudmi, ki v svojih listih imenujejo nauk o Kristusovem božanstvu zmoto, ki se posmehujejo zakramen-

46 cvetkah: „Tineta ni bilo doma — njegov duh je ročal po deveti deželi.

45 Slednjič se je vendar vzdramil, pomaknil klobuk više na glavo, se nevoljno otresel, kakor bi se hotel iznebiti misli, v katere je nevede zašel in dejal precej glasno sam pri sebi:

— Mene ni ustvaril Bog zato, pa me ni!

47 Proč take misli! — Ženil se ne bom, rajši ne vem kaj.

Pa — kaj pomeni to? — Tine nakrat prebledi. Pred seboj zagleda prostorno trebiše — Grudnov travnik, kamor je gonila Anica na pašo. Nevede izgrešil je namreč v gozdu stezo in šel, mesto po stranski poti, proti domu, po glavnini, — in to je za Anico Grudnovo.

Toda to še ni vse, kar ga je doletelo.

Stoprav je stopil tri korake naprej, kar zagleda Anico, sedečo na istem mestu, kjer jo je dobil pred leti. Začudeno uprla je deklica, velike, črne oči v osuplega Tineta in lica zalila jej je plaha ručedica.

Tine je stal nekaj časa na mestu kakor okamnel, hotel je izpregovoriti, a beseda mu ni hotela izgrla. Slednjič je porudel kakor raki in izginil v hoto.

Ko je bil vze precej daleč, pričrl mu je na uho jaren smeh pastarice — Anice, ki mu je presulin srce kakor dvoren meč.

Spuheli so vsi vzorni sklepi, katere je sklepali še pred malo trenotki, zabil je obljube, da se ne ženil nikdar. Zopet se je začel jezit na svojo okrnost in neprevidnost. Ves upahan in potr sedel je na bukov štor, popadel se z obema rokama za glavo in dejal nekakšno obupno:

— Sedaj je pa vze ne dobim več. Nikdar ne bo moja, Anica, nikdar. Sam sem te pahnil od se-

tu sv. pokore, ki smošijo spovedno odvezo, odpustke in relikvije sv. Križa, naš narod noče imeti nobenega stika.

"Narodni Dnevnik" je že začel bobnati za 8. december kot za triletnico Narodne stranke. Vesel ni ta dan za stranko, ki je bila večkrat tako grdo teperna, posebno pri letošnjih volitvah. Niti za slovenski narod ni ta dan razveseljiv. Saj je Narodna stranka zanesla razpor med spodnještajerske Slovence, zanestila najhujše sovraščo med rojaki, ki bi naj skupno šli v boj za ogroženo slovensko stvar, in spravila na površje ljudi, ki so nesposobni za politiko in še bolj za politično vodstvo, kakor dokazuje klaverna vloga dr. Kukovca v deželnem zboru. In zdaj se ta nesrečna stranka trudi v naši mladini vzbuditi protiklerikalne, protirkščanske, veri in čednosti škodljive instinkte.

Toda tukaj ji bomo z vso energijo zastavili pot. **Slovenske mladine ne damo zastrupljati in pokvarjati.** Liberalci so svoje umazane roke iztegnili po tem, kar nam je najdragocenje in najljubše. V obrambi tega zaklada smo trdni in neizprosn, možje jekleni...

Naj se Narodna stranka še tako trudi, v vse-slovenski liberalni stranki najti zašlombo za svojo herostratsko delo, njene nakane se ji ne bodo posrečile. Triletnica navdaja ne Narodno stranko, ampak nas, krščansko-narodno stranko, s ponosom in z veseljem do novega dela. Za blagor našega naroda!

Pravaška ali pravična politika?

Nekoliko smo zadnji čas pozabili na brate Hrvate, čeprav se jim godi veliko slabše, kakor nam. Vse hrvaške stranke brez izjeme so se dozdaj drle na Raucha, zadnji čas pa je vključil velesrbškemu procesu nekamo žudno tiko v hrvaškem kraljestvu; le to se ve, da vlada uradništvo, kakor se mu poljubi, in zapira ter preganja dalje kmete.

Kaj pa hrvaške stranke? Trgajo se nemoteno dalje; tudi v katoliškem taboru ni prav nobene edinstvi, nasprotno, prav velik razkol in desorganizacija, zlasti v Bosni, če jo že k Hrvaški Štejemo.

Odkod vse zlo? **12** Povedati moramo enkrat čisto pošteno: vse zlo na Hrvaškem izvira od tega, ker se budi vse stranke, in nai so katoliške ali brezverske, bore za tisto nesrečno, zastarelo hrvatsko pravo, o katerem nobeden ne ve, kaj pravzaprav pomeni in kakšen obseg ima.

Tisti, ki je to hrvaško pravo političko uveljavil in razglasil za program, je Ante Starčevič. Hrvati moža zelo hvaljajo; ampak dokler bodo v njegove političke ideale zaverovani, ne bodo nikoli prisli naprej. Morebiti bi bilo danes bolje, če bi sploh Ante Starčeviča ne bili nikoli imeli.

Ante Starčevič je bil hladen, ponosen, Rimljani pa naravni, vzgoji v duhu onega časa. V njegovi politiki ni mesta za majhne, za uboge, za brezpravne, ni krščanske ljubezni in usmiljenja do ponihnih in slabih. Ante Starčevič je, kakor dobro podarjata brata Radič, iznašel oni prokleti nauk o svobodni domovini brez svobodnega življenja. Njegovo pravo je pravo za one, ki ga že imajo, drugi ostanejo plebejci, kakor je bilo to nekdaj. Duh Macchianellijev, Bismarkov, Treitschkejev, veje v Starčevičevem programu; krščansk je po besedi, ne pa po duhu.

Na tej podlagi se dela še danes na Hrvaškem politika. Ker se ljudstvo političnega življenja ne udeležuje in sploh udeleževati ne more, ni razvoja; slabo se ne izločuje, dobrega pa itak ni veliko.

be! Neumnež, zakaj nisem mogel z jezikom, zakaj sem bežal tako nespametno?! Tine, le sam boš, sam. Zastonj so bile očetove besede —

Mladenič se zamišli. Dolgo je bilo vse tih. Naenkrat oglasi se načnjim na košati, razsahasti bukvi divji golob, golče svojo enakomerno, zamolko pesem. Kakor glas, zvestega prijatelja dvignil je golob, golč potrto srce priprstega samočarja — Tineta. Moško je planil kvíšku, mahnil z rokama od sebe in dejal:

— Enkrat sem se spozabil, a drugič se ne budem več. Jaz nisem za svet, in svet ni za me, pa konec vseh besed! — Gozd je moj dom, gozdne živali moji znanci, moja ljuba pa — samota. Z Bogom, Anica!

Nato je zdirjal v hosto kakor obstreljen jelen. Suhu dračje mu je glasno hreščalo in pokalo pod težkimi, odločnimi stopinjam. Tupatam hotela ga je zadržati kačka trnova vejica, kakor bi ga bila rada povprašala, zakaj beži.

A Tine ni poznal več nikakih ovir. Njegova krepka volja premagala je vse pomisleke.

Po raznih ovinkih dospel je slednjič do domače bajte, stoječe v otišnem, zavezinem prostoru bolj ob parobku gozda. Bila je majhna, pol sezidana, pol lesena. Razven dveh oken, nameščajočih ob enem tudi dimnik, imela je spredaj še nizka vrata.

Malo proč od bajte stal je hlev s škednjem, zbit iz močnih hlodov in pokrit z deskami. Stene so bile za silo ometane z rumeno Novico.

Toda ostavimo Tineta nekaj časa in pomaknimo se v duhu nekaj trenulkov naprej.

Pređno te načelne politike, prava brez pravičnosti in zgodovinskih idealov, ki je življenje že davno šlo preko njih, ne bo konec, tako dolgo na Hrvaškem ne bodo prišli iz kaosa. Tudi katoličani se bodo zaman trudili, da bi napravili red. Hrvati katoličani se morajo popolnoma in korenito emancipirati pravaštva in njegovega duha, ter začeti čisto na novo kot ljudska, in ne kot izključeno konfesionalna stranka.

Starčevičanstvo pa naj se položi, kamor spaša: v shrambo prošle zgodovinske slave in prošlih grehov.

Cesar ona ni mogla doseči, da bi namreč rešila in osrečila hrvaški narod, to se bo posrečilo pravlj ljudski stranki.

Politični pregled. **16**

Poljaki pri cesarju. **17**

V poljskem klubu se je pojavila močna struja proti vladanju s par. 14. Zato je postal ministrski predsednik baron Bienerth na poljsko zvestobo nezaupljiv. To bo tudi najbrže vzrok, da so bili v sredo poklicani k cesarju galiski deželní maršal Stanislav Badeni, cesarski namestnik vitez Bobrzynski in poljski minister dr. Duleba.

O avdijenci zadnjega poroča poljska korespondenca, da se je cesar med avdijenco ponovno dotaknil notranje-političkih dogovrkov. S posebnim priznanjem je cesar povdarjal korektno in strogo stvarno (?) vodstvo vladnih poslov in državne uprave. Nadalje je cesar izjavil, da je nujno potrebno, da se premagajo težkoče, ki ovirajo delovanje parlamenta. Končno je cesar izrazil nado, da bo poljski klub podpiral vlado in ji pomagal zopet uvesti normalne razmere v parlament.

Utic Dulebove avdijence na Čehu. **20**

"Körnerespondenz Zeitung" poroča o utisu, ki ga je napravila avdijenca poljskega ministra dr. Duleba na češke kroge: "Poročila o avdijenci so slovanske kroge, in posebno češke poslanke prese netila. Z velikim ogorčenjem in z ostrimi besedami se je obsojalo barona Bienertha, da se hoče zavarovati za prestolom in tako v resnici povzročiti, da bi postali odnosaji meč krona in češkim narodom skaljeni in napeti. Ker oficijelna poročila ne dvomijo, da so cesarjeve izjave naperjene proti političnim namernim češkim poslancem, in ker se nadalje ne izjavlja oficijelno, da se je cesar napram dr. Dulebi direktno izrazil proti rekonstrukciji sedanjega kabine, torej za nadaljnji obstoj kabine Bienerth-Schreiner-Hohenburger, so nameni sedanje vlade očividni. Tisti krogi v Češkem taboru, ki so do danes vedno odsvetovali skrajne konsekvence, z obzavljajem izjavljajo, da je njihova misija, pomirljivo uplivati na svoje kolege in češko javnost, končana, ker je najnovješi vladni čin zmožen, javno mnenje na Češkem popolnoma radikalizirati. Če bo v resnici prišlo do konfliktov med krono in češkim narodom, naj vlada sama za to nosi popolno odgovornost."

Kaj bo z državnim zborom? **22**

"Korrespondenz Austria" piše k sedanjemu položaju:

"Kakor izvemo od parlamentarne strani, bo državna zbornica tekom prihodnjega tedna, najbrže v četrtek, dne 18. t. m., zopet imela plenarno sejo. Ce bi se v tej seji pojavila hrupna obstrukcija, bo ta seja bržkone začnja pred božičem, gotovo pa zadnja v novemburu. Bo-li zasedanje odgodeno ali pa samo prekinjeno, se še ne ve."

III.
"Ali morda si menila,
Da v ljubezni je zgolj med?
Ohi, pelina si zabila,
Ki opleta i nje cvet." **44**

Ko je prgnala Anica onega dne s paše, bila je sicer --- vsaj navidezno — vesela in živahna, kakor navadno; vendar ni kazala njena veselost tiste odkritosti in prirostosti, kakoršno dobimo le pri takih nedolžnih, nepopačnih bitijih.

Dober opazovalec in poznavatelj opazil bi bil na vedrem obzorju njenega visokega čela tanke, bele meglice.

A še nekaj nenavadnega je bilo onega dne pri Anici. Drugekrati prinesla je namreč vselej s paše Šopek cvetlic ali jagod, onega dne pa je prišla domov s praznimi rokami.

Mati Gružnovka je zapazila takoj spremembu na hčerki. Zato jo je poklicala koj popoludne k sebi izbo ter jo začela izpraševati, izprva seveda o oddaljenejših stvareh, potem se je pa vedno bolj bližala pravemu središču.

— Vendar, trdi starca, se ti je moral danes nekaj pripetiti, ker vidim, da ni pri tebi docela vse, kakor je bilo!

— Ne boste čudni, mati, kaj neki se mi je moglo pripetiti?, vpraša Anica in se glasno zasmije: a prav ta smeh izdal jo je še bolj, ker ni imel navadne jasnosti in vedrosti.

— Nikar se mi ne skriva, ptičica, ko te imam že v rokah. Sedaj sem sicer že stara, a nekaj bila sem tudi jaz mlada in tako vem, kako je s takimi

ta vest je vsekako še prezgočna. Dosedaj se ni ničesar ukrenilo za sklicanje prihodnje seje, pač pa se pojavlja v zbornici mnjenje, da bo mogoče prihodnji teden sedanje zasedanje državnega zbornika formalno odgodeno. Karakteristično za situacijo je prizor, ki se je doigral v zadnji seji železniškega odseka. Poslanec Mastalka je med svojim govorom omenjal tudi tarife čeških privatnih železnic. Ko ga je predsednik prekinil in opozoril, da to ne spada v razpravo, je Mastalka odgovoril:

"Jaz moram te stvari sedaj in tukaj spraviti v razgovor, ker po mojem prepričanju ne bo več pričike, da bi o tem govoril v državnem zbornici."

V sredo popoldne se je razširila po državnem zbornici vest, da so avdijence poljskega cesarskega namestnika, deželnega maršala in ministra Dulebe v zvezi z razpustitvijo državnega zbornika. Namestnik Bobrzynski je sicer izjavil, da se pri njegovi avdijenci o razpustitvi državnega zbornika ni ničesar govorilo, vendar se ta vest trdovratno vzdržuje. Poljski minister je prišel v zbornico in povedal, da je cesar v avdijencu izrazil svoje zadovoljstvo nad prizadevanjem poljskega klubja, da ve omogoči delovanje državnega zbornika; cesar je še pričavil, da upa na ugodni uspeh poljskega posredovanja.

Zvišanje tarifov na južni železnic. **28**

19 Železniški odsek je v sredo razpravljal o posvetovanjih pododseka glede povišanja tarifov južne železnic. Poslanec Mastalka je hotel, da se resolučiji, predlagani od pododseka, izreče nekaka nezaupnica, zato je železniški minister Wrba v svojih izvajanjih pripomnil, da ga veseli, da niso bili drugi člani pododseka tega mnenja, marveč da priznavajo, da se je nahajala vlada v stiski, kar obžaluje tudi on sam. Ne sme se prezreti, da so zakrivile današnji položaj južne železnic tudi socialno-politične odredbe državnih železnic, katerim se je morala pridružiti južna železница.

Glede vprašanja podržavljenja južne železnic je minister omenil, da so težkoče tega vprašanja, ki se jih je mnogokrat priznavalo tudi v železniškem odseku, uprav velikanske in da se torej to vprašanje sedaj ne nahaja v aktuelnem stadiju. Pri sedanjem povišanju tarifov gre le za provizoričen pripomček, ki ne more dovesti do trajnega saniranja finančnih odnosov družbe. Vlada pa stopi čim prej z južno železnicu v zvezo radi obširnejih odredb, tičočih se saniranja. Pri tem pa bo pred vsem potrebno, da pojde to začevno na roko posestniki obligacij.

Poslanec Ellenbogen je predlagal sledečo resolučijo:

Z ozirom na resolucijo, predlagano od pododseka, v kateri se obžaluje, da je železniški minister privolil v povišanje tarifov južne železnic, predlagajo podpisani: Železniško ministrstvo se pozivlja, da pred pretekom začasno za dobo enega leta sedaj dovoljenega povišanja tarifov, poroča zlasti železniškemu odseku o njenih namerah, v koliko se je ministrstvo oziralo na sklep odseka, da dolžnost saniranja pripada v glavnem upnikom.

Poslanec Suklje je obžaloval, da se je uresničilo zvišanje tarifov, čeprav tudi samo za eno leto, in tako obtežilo dežele, po katerih vozi južna železница. Enoletni provizorij zvišanja se nikakor ne sme podaljšati. Pritoževal se je, da so na postajah od Spielfelda samonemški napisni in da se izklicujejo postaje samo v nemškem jeziku. Priporočal je železniško črez jugovzhodno Stajersko, Kranjsko do postaje Herpelje v Istri. Na ta način bi dobili drugo zvezo s Trstom in Pulem, ki bi bila popolnoma neodvisna od južne železnic.

Poslanec Suklje je obžaloval, da se je uresničilo zvišanje tarifov, čeprav tudi samo za eno leto, in tako obtežilo dežele, po katerih vozi južna železnicna. Enoletni provizorij zvišanja se nikakor ne sme podaljšati.

Povedala je, kako je čula Tineta rotečega se, da se ne bo nikdar ženil, rajši ne ve kaj, kako je bledel in rudel, ko jo je zagledal, in kako je nadalje ubežal v šumo kakor besen.

— In potem, vsklikne Anica, potem kaj sem naredila —

— No, — kaj — kaj?, povpraša mati skoro s strahom.

— Moja neumna veselost me je zapeljala, da sem se za njim glasno zasmajala — Bog varuj, ako me je čul!, priporočovala je Anica, in videti je bilo, kako je žal.

— Kaj pa je potem, ako te je čul?, vpraša se simeje starca.

— Hotel me ne bo več, tudi če se oženi. Govoto misli on, da sem se mu smejala iz ludibrijie.

— In vendar bi jaz ne marala drugega, kakor ravno njega.

— No, no, saj ne bo tako hudo, kakor si domišljajo. On je malo boječ in odličen, to mi je pravil sam njegov oče. — A zakaj nisi govorila z njim, ko je prišel k tebi?

— Mislila sem, da se ne spodbobi, da bi jaz pričela pogovor, zato sem čakala, da prične on, se opravičuje Anica.

— Bala si se torej, ne-k?, povzame brž starca besedo.

Po daljši debati je bilo sprejeto poročilo pod-
odseka z resolucijo Ellenbogena in drugimi resolu-
cijami vred.

Ogrska kriza.²

B u d i m p e š t a , 11. novembra. Včeraj ob 11.
uri dopoldne se je sešel pod predsedstvom dr. We-
kerla ministrski svet, katerega so se udeležili vsi
ministri in ki je trajal pol drugo uro. Dr. Wekerle
je izjavil, da je sporočil ministrskem svetu uspehe
svoje avdijence pri cesarju, kakor tudi, da želi ce-
sar sprejeti ministra Košuta in Andrašija. O mini-
strskem svetu samem je dr. Wekerle izjavil, da ni
prišlo še do nikake odločitve, ker tudi na Dunaju ni
padla končna odločitev.

Košut in Andraši se podasta na Dunaj in bo-
sta najbrže že v soboto sprejeta od cesarja.

Nek cesarjev zaupnik, ki stoji izven strank,
je potrdil, da je dr. Wekerle v svoji zadnji avdijen-
ci sprožil vprašanje, kake koncesije bi bil vladar
pripravljen dati Ogrrom. Te koncesije pa ne zado-
stujejo Justhu in njegovim privržencem, ker niso na-
cionalne pridobitve, ampak imajo samo namen slu-
žiti v doseg moči nekaterikov. Spomladi, ko so se
vršila pogajanja z Lukacsem, bi se skoro doseglo
sporazumljenje, ko bi ne bil Košut tako trdovraten.
Če pačna skupina sedaj ne dobi v roke moči, ji
bodo vse koncesije premale in brezpomembne.

Košut izstopil iz neodvisne stranke.⁶

B u d i m p e š t a , 11. novembra. Danes popol-
dne se je vršila z veliko napetostjo pričakovana kon-
ferenca neodvisne stranke, v kateri je padla odloči-
tev med Košutom in Justhom. Tako, ko se je kon-
ferenca otvorila, je pričel govoriti poslanec Holló, ki
se je toplo zavzel za samostojno banko in druge
zahteve Justhovih privržencev in stavil tozadenvno
resolucijo.

Za njim je preciziral Košut svoje stališče.
Nato se je vršilo glasovanje. Hollova resolu-
cija je bila sprejeta s 128 proti 74 glasom.

Košut je nato izjavil, da odstopi kot predsed-
nik stranke in da bo ustanovil novo Košutovo stran-
ko. Po tej izjavni je s svojimi pričaši zapustil dvo-
rano.

Fcm. Varešanin — guverner Bosne.¹⁰

Iz Dunaja in Budimpešte dohajajo vesti, da bo
sedanji deželnji šef in generalni načornik čet Fcm.
Marijan pl. Varešanin imenovan za guvernerja v
Bosni in Hercegovini, kakor hitro bo proklamirana
ustava. Nekateri pa hočejo vedeti, da se bo to v
najkrajšem času zgodilo, ker so Madžari ves upor
proti publikaciji ustawe pred vpoklicanjem delegacije
že opustili.

Nov mažarski škandal v Bosni.¹²

Letošnje leto je imelo sarajevsko korno povelj-
ništvo oddati več svojih gradbenih del za proraču-
nano sveto štirih milijonov krov. Med drugimi po-
nudniki se je nahajala tudi madžarska tvrdka bratov
Grünwald, ki je znižala ponudbo za celih 1,115.000
kron. Grünwaldi so seveda dobro vredeli, kaj name-
ravajo — saj so bili gotovi, da bodo kot mažarsko
podjetje dobili v času sile dovolj visokih zaščitnikov,
ki bodo skrbeli za to, da bo ostala pogodba — po-
godba, a oni bodo delali, kakor jim bo velela lastna
korist. In poveljništvo je šlo res na limanice in jih
oddalo dela, dasi je bilo tudi za strokovnjaka na pr-
vi pogled jasno, da taka ponudba ni mogla biti real-
na. Zle posledice tega neprevidnega in nepremišlje-
nega koraka kornega poveljništva so danes že oči-
vidne. Gnasom dogovora bi morale biti vojaške lop-
letos do 1. decembra gotove in stavljene vojnemu
erarju na razpolago; toda dela niti do polovice niso
izgotovljena, kar pa je napravljeno, je iz tako slabe-
ga materijala, da se že danes lahko reče, da bo mor-
al vojni erar 2–3 leta za poprave šteti zopet en
milijon krov. Sedaj so stopili v akcijo zaščitniki ma-
žarstva, ki podpirajo Grünwaldje v njih prošnji, da
se poenal za zakasnjenje zgradb, ki je v dogovoru
določen s 100 kronami za vsak dan in vsak objekt,
zniža, obenem pa da se naknadno poviša gradbena
svota za 1 milijon krov! Da bodo Grünwaldi uspeli,
si lahko mislimo, in židovsko-mažarski kapitalizem
si bo mel roke nad izvrstnim kšefom. Tačko uvajajo
Madžari svojo gospodarsko akcijo v Bosni, in v tej
smeri bodo nedvomno nadaljevali.

Srbsko posojilo.¹⁴

Iz Pariza poročajo, da so pri novem srbskem
posojilu v znesku 150.000.000 udeležene tudi ruske
banke. Udeležba Rusije pri tem posojilu je očivido-
naperjena proti Avstriji. Del tega posojila bo upo-
rabila Srbija za oboroževanje, katero se pridno na-
daljuje. Politična tendenca tega je jasna in ne da
se prikriti, da se Srbija od zunaj napeljuje k oboro-
ževanju. To posojilo je dokaz, da Srbija ne dobiva
od drugih držav samo moralno, ampak tudi gmotno
podporo.

Krečansko vprašanje.¹⁶

C a r i g r a d , 9. novembra. Okrožnica, ki jo
porta poslala krečanskim zaščitnim vlastim, naglaša
potrebo definitivne rešitve krečanskega vprašanja,
ki je za Turčijo življensko vprašanje. Sedanji tre-
notelek je za rešitev vprašanja najugodnejši. Okrož-
nica se obrača proti agresivnemu vedenju Grške.
Turčija odločno odločeni vsako odprto ali prikrito

udeležbo kake tretje države v upravi Krete. Nevar-
nosti neugodnega položaja se zamorejo odstraniti le,
ako se na otoku ustanovi stalni režim, ki bi bil se-
veda avtonomija pod turško suverenostjo.

Francoska volilna reforma.¹⁹

Francoska zbornica je sprejela novo volilno
preosnovo po proporcionalnem sistemu. Za ta sistem
je glasovala večina socialistov, demokratje, republi-
kanci, cela desnica in 69 radikalcev. Minister Mil-
lerand, ki se je nedavno pred volilci izrekel za pro-
porenčionalni sistem, se je odtegnil glasovanju.

Mnogi listi se naravnost čudijo, kako da je
večina glasovala za ta sistem. Pišejo, da so mnogi
poslanci to storili iz strahu pred velikimi uspehi,
katere je dosegla po deželi struja za proporenčionalni
sistem.

Končno so pa preklicali svoje prejšnje glaso-
vanje s tem, da so glasovali za zaupnico vladi, ka-
tera noči ničesar slišati o volilni reformi. Sicer je
vlada dobila zaupnico, vendar pa lahko dejstvo, da
se je izrekla večina zbornice za proporenčionalni volilni
sistem, podkoplje po celi deželi ugled vlade, ki je
proti volilni preosnovi.

Francoski predsednik odstopi?²³

Francoski listi poročajo, da namerava predsed-
nik Fallieres v začetku prihodnjega leta odstopiti in
sicer v prvi vrsti iz zdravstvenih ozirov. Je pa tu-
di javna tajnost, da Fallieres ne ljubi preveč dru-
žabnih dolžnosti, katere mu nalaga njegovo visoko
mesto. Ta okoliščina bo najbrže tudi precej pripomogla
do njegovega sklepa. Njegov naslednik bo naj-
brže sedanji predsednik zbornice Brisson.

Kuropatkin o razmerju med Avstrijo in Rusijo.²⁵

General Kuropatkin živi sedaj na svojem po-
sestvu Šušurin v pokovski guberniji in se bavi s hi-
storičnimi deli. V pismu petrograjskemu dopisniku li-
sta „Ruskoje slovo“ oporeka ta govorici o pogovoru,
ki naj bi ga bil on imel z nekdanjim avstro-ogr-
skim načelnikom generalnega štaba, grofom Beckom,
o balkanskih stvareh. Vzrok postanku te govorcev
vidi v nekdanjih svojih izjavah o razdelitvi sfere in-
teresov na balkanskem polotoku.

Kuropatkin izjavlja v omenjenem pismu:²⁸

„Jaz sem bil izrekel mnenje, da je Rusija že
pred 30 leti, še pred turško vojno, priznala, da Sr-
bia in Bosna s Hercegovino spadajo k sferi upива
obdonavske monarhije. Pogajanja o tem so pričela v
sponjadi 1870 v Reichstadtju. Polkovnik Barensev
priča v svojem delu „Iz minolosti“, da se je naš (ru-
ski) poslanik na Dunaju, Novikov, dne 16. decembra
1876 izjavil v smislu, da bi bilo želeli, da si Avstro-
Ogrska osvoji Bosno in Hercegovino.“

Kuropatkin spominja nadalje v svojem pismu:¹³
na znani članek, ki ga je Hanataux priobčil v ok-
tobru 1908 v „Revue de Deux Mondes“, ter citira
iz tega članka to-le mesto: „V pričakovanju vojne je
bil še v juliju 1876, povodom sestanka obeh cesarjev,
sklenjen v Reichstadtju sporazum med Rusijo in Av-
stro-Ogrsko. V tem sporazumu se je Avstro-Ogrska
obvezala v neutralnost; zato pa se je Rusija odve-
zala od Srbije ter je privolila Avstro-Ogrski, da v
slučaju potrebe okupira Bosno in Hercegovino.“

V popolnitvi je izvajal Kuropatkin: „Na bero-
linskem Longresu je slednjič Avstro-Ogrska prejela
evropski mandat, da Bosna in Hercegovina vojaški
zasede ter jo upravlja. Knez Gorčakov je menil, da
mora to vprašanje zadobiti označenja le v nastopnih
besedah, postavših pozneje historičnimi: „Rusija ni
interesirana na stvari.“ Čemu smo torej v letu 1908
delali toliko hrupa radi bosansko-hercegovskega v-
prašanja? Saj je vendar že pred 30 leti padla odlo-
čitev v smislu, da bo Avstro-Ogrska tam gospodari-
la. Nas je torej užalila reforma aneksije in ne nje bi-
stvo. Ali tudi pri tem bi nas moralno poznanje zgo-
dovine poučiti, da se balkanske stvari že skoro 30
let razvijajo brez udeleževanja Rusije, da, celo proti
njenim nazorom. — Leta 1885. je prišlo do združitve
Rumelije z Bolgarsko brez udeležbo Rusije; v istem
letu sta se Bolgarska in Srbija medsebojno bojevali,
ne da bi se zmenili za mnenje Rusije o tem; v letu
1897 so Turki premagali Grke, ne da bi bili vprašali
Rusijo, da li privoljuje v to vojno; v letu 1908 se je
končno Bolgarska proglašila za kraljestvo, ne da bi
iskala poprej privoljenja od strani Rusije. Avstro-
Ogrska je glede Bosne in Hercegovine le isto stori-
la. A sedaj se kar naenkrat čutimo užaljene?“

Drobne politične vesti.³¹

N a G r š k e m se je položaj zopet znatno po-
ostril. Moštvo treh oklopnic se je uprl proti čas-
nikom, katere je poslala vojaška liga kot kontrole.

P o r t u g a l s k i k r a l j Manuel je obiskal
španskega kralja Alfonza. Tem povodom je bil dver-
ni obed, pri katerem sta si kralja drug drugemu
napila v prisrčnih besedah. Oba kralja sta prisost-
vovala vojaškim vajam garnizije v Carabanchelu.

A b e s i n s k e m kralju Meneliku se
zdravje boljša. Po deželi je pričelo za časa, ko so
obupali nad zdravjem Menelika, vreti, sedaj pa so
zopet nastale normalne razmere.

Z d r u ž e n e d r ž a v e . Vojno ministrstvo je
imenovalo komisijo, sestavljeno iz častnikov, katera
naj si natančno ogleda panamski kanal in konšta-

tira, katera mesta bi bila najpripravnješa za utrd-
be. Ministrstvo namerava namreč ta kanal utrditi.

N e m ř k i p o s l a n i k v Carigradu, baron
Marschal, misli v kratkem odstopiti. Njegov nasled-
nik bo najbrže Kinderlen-Wächter.

Mohorjani! Ko sprejmete letošnje
knjige Družbe sv. Mohorja, darujte
vsak po svojih premoženjskih razme-
rah za naš narodno-obrambni sklad!

Raznoterosti.³⁸

Svobodna šola je očvidno po okusu „Narod-
nega Dnevnika.“ V četrtnovi številki prinaša spis o
francoski svetodni šoli ter ga datira iz Pariza. —
Morda je tisti F. B. — zakaj se ne podpiše s
polnim imenom? — res v Pariz. Vendar se iz ce-
lega dopisa to ne spozna, ker spis ne vsebuje nič
posebnega, kar ne bi bilo že itak znano.

Ce meni „Narodni Dnevnik“, oziroma njegov
dopisnik, da bo ta ali druga njegova misel tudi koris-
tina v nas Slovencih, pričakuje najbrže to koristi-
nost od tretjega znaka novodobne francoske šole, to
je od njene brezkonfesionalnosti, zakaj prvi in dru-
gi znak, obvezni in brezplačni šolski pouk, je že
pri nas dalje upeljan nego na Francoskem.

Naj vse mu torej ugaja brezkonfesionalnost.⁴¹
Piše namreč: „Konečno je moral postati moderna
šola tudi brezkonfesionalna, kajti samo na ta način
se je moglo obrniti duh (krasna slovenščina!) nove
generacije daleko od temnih senc (strašno!) prete-
klosti k svetli luči moderne kulture.

Petindvajset let že dejla francoska šola ter iz-
vršuje svojo nalogo, da obrača človeka od temnih
senc preteklosti k svetli luči moderne kulture. Ali
pa je morda s takozvano lučjo moderne kulture tu-
di prinesla ljudstvu svetlo luč prave sreče in res-
ničega blagostanja? Mesto blagostanja in zadovolj-
nosti vlada v vseh slojih francoskega naroda neza-
dovoljnost, v nižjih slojih pomanjkanje, povsod upor-
nost, ki spravlja francosko republiko v veliko ne-
varnost.

Dopisnik „Narodnega Dnevnika“ povdinja, da
se je francosko ljudstvo že spriznalo s svobodno
šolo. Spriznilo se je, ker se je mortalo spriznati.
Nikjer ni namreč toliko nasilnosti in toliko despo-
tizma, kakor ravno v deželi „svobode“, kjer so fra-
masoni vzeli celo svobodo v svojo last ter kot pravi
svobodomislici in svobodnjubiji zapirali krščanske
šole in cerkve, redovnike in duhovnike pa tirali pre-
ko meje ali pa v ječe. Vsak pojav krščanske obrame-
be med ljudstvom ti nesramni in krivični mogotci
zatirajo z globo in ječo. Kako se torej ljudstvo ne
bi spriznalo z novimi nekrščanskimi uredbami?

Da bi se bila tudi katoliška cerkev spriznila
z brezkonfesionalno šolo, to ni res. F. B., ki biva
v Parizu, je torej o francoskih razmerah prav slab
poučen. Vedeti bi moral, da so francoski školje pred
nedavnim izdali skupen pastirski list, v katerem z
vso resnobo in odločnostjo obsojajo moderno brez-
konfesionalno in brezversko šolo ter pretijo z du-
hovnimi kaznimi tistim starišem, ki v take šole po-
siljajo svoje otroke.

Ker dobro podučeni dopisnik gleda francoske
razmere na lastne oči, bo gotovo tudi zнал kaj po-
vedati o blagodejnih uspehih svobodne šole v nrav-
nem oziru. O tem, kako vsled nenhavnosti starišev
pada od leta do leta število rojencev na Francoskem,
vsled česar preti francoskemu narodu pogin. Na-
dalje o tem, kako strašno je v zadnjih letih posko-
žilo število zločinov med mladino. O tem pišete v
„Nar. Dnevni“, monsieur F. B.

Moralne propallice se vsiljujejo za varihe čed-
nosti. Kakor je slabo, če se napravi kozla za paz-
nika na vrtu, tako, in še veliko slabše je, če si libe-
ralci prisojajo vlogo razsojevalca in branitelja čed-
nosti in čistosti. Povrh se jim pa še ta uloga tako
poda, kakor kravi sedlo. Smejati se mora vsak pošten
človek, ko vidi, kako se je te dni „Slovenski Na-
rod“ vnemal za sveto čistost ter bridko tožil nad po-
hujšanjem. Pohujšanje pa je dajal on sam. Brošura
ljubljanskega škofa, ki obsegajo pouk za ženine in ne-
veste ter je pomotoma prišla v knjigotržvo, se je ta-
koj umaknila. Liberalci pa so padli po nji. Zbrali so
iz te, z veliko resnobo in iz najboljšega namena pisan-
e brošure nekatera mesta, iztrgali jih iz zvezne z
drugimi ter to, kar bi bilo lahko v izpodikanje, ker
mu manjka spremljajoča resnobna in pobožna bese-
da, dali v posebni brošuri v Kranju ponatisniti. Ko-
so z razširjanjem te brošure umetno napravili pohu-
šanje, pa so ti nesramni licemerc

priznano, da ga bodo tudi dejansko nadkriljevali v čestnosti in čistosti.

Dr. Ivan Omulec †. Včeraj zjutraj ob dveh je umrl v Ormožu gospod dr. Ivan Omulec, odvetnik, načelnik okrajnega zastopa itd. Pogreb se vrši danes popoldne ob štirih. N. v m. p.!

† Josip Markov. Včeraj je nenadoma umrl v Lvovu urednik starorusiškega lista „Haličanin“, Josip Markov. Pokojni je bil predsednik društva maloruskih pisateljev in časnikarjev. Udeležil se je do smrti vseh slovaških časnikarskih kongresov. Bil je svojim sodeželjanom vzor-mož.

Vojaški duhovniki na konjih. Vojna uprava je določila, da dobe vojaški duhovniki pri gorskih četah konje. Vpeljati se nameravajo tudi konji za duhovnike pri pehoti.

Novi teološki zavodi v Rimu. Dne 5. t. m. je bil svečano otvorjen in blagoslovjen novi papežev biblijski zavod, ki se nahaja v „Collegio Leoniano“ v Rimu. Po svečani službi božji so položili profesorji tega zavoda v kapeli svečano veroizpoved, a za tem je imel rektor biblijskega zavoda P. Fonck pozdravni govor, v katerem je orisal namen novega biblijskega zavoda, kateri je po želji sv. očeta osnovan. Zavod je osnovan za osemdeset štušateljev vseh narodnosti, redov in kongregacij. Dosedanji dominikanški kolegij sv. Tome je sedaj razširjen in na novo organiziran ter je dobil ime „Collegio Angelico Internacionale“. Profesorji za ta mednarodni dominikanski zavod so pozvani iz vseh provincij dominikanskih. Na čelu zavoda je regens P. Sadoc Szabo iz avstrijsko-ogrsko redovniške provincije, ki je bil dosedaj predstojnik študijev v Gradcu.

Stara sleparija. Nemci in nemškutarji vedno podarjajo: Kaj se bo slovenski otrok slovensko učil, saj tako od doma zna. Ta rešpekt pred nami je ponosa vreden, ker pravi, da pridejo Slovenci na svet že študirani. Nemški otrok zna svoj materni jezik tudi od doma, pa se ga uči po šolah naprej celih 8 do 12 let, da, na celi gimnaziji in realki in ga velikokrat še ne zna. Ako se tedaj reče, naj se Slovenec ne uči svojega maternega jezika v šoli, takoj je to zavist, da bi Slovenec preveč znal, in vsak, kdor nima plank pred očmi, mora spoznati, da je to sama sleparija.

Na otrpenju hrbitnega mozga (poliomyelitis) je zbolelo pri nas na Štajerskem od meseca junija sem 419 oseb. Letos se je obče opazilo neko naraščanje te bolezni, ki se zlasti med mladino močno pojavlja. Prvikrat je v večjem obsegu nastopila ta čudna bolezen v lipniškem trgu samem. V kratkem času se je pa razširila z nepojmljivo hitrostjo po celiem Srednjem Stajerju. Pri deci je posebno na to paziti, da je toplo oblečena in da se ne prehladi, zlasti noge.

Gradnja Strosmajerjevega spomenika. V pondeljek so imeli odborniki „Društva inženirjev in arhitektov“ sejo, na kateri se je razpravljalo o zadevah za zgradbo Strosmajerjevega spomenika. Odbor je sklenil, da se ima spomenik postaviti pred jugoslovansko akademijo v Zagrebu. Gradivo in osnutek se prepusti najprej samo umetnikom. Ožji odbor se naj sestavi iz treh domačih umetnikov in jednega slovenskega kiparja in arhitekta. Za napravo načrta se smejo pogajati kiparji, slikarji in arhitekti iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne in Hercegovine. Nagrada za najboljši načrt za spomenik je 5% od celega nabranega denarja.

Novi podžupani v Pragi. Za nova podžupana praska občinskega sveta sta bila izvoljena pristava Šmida Mladočehov inženir Jan Seifert in Vaclav Kaslicky.

Poštarice — gospe. Osrednje društvo avstrijskih poštaric na Dunaju je vložilo na trgovinsko ministrstvo spomenico, v kateri se prosi, da bi se poštaricam v vseh avstrijskih deželah priznal naslov „gospa“, ne glede na to, so li omožene ali samske. V vlogi se poudarja, da so večja poština ravnateljstva na Dunaju, v Gradcu, Lincu in drugod že ugodila tozadnji želji.

Ponarejene poštne nakaznice dajo zadnji čas poštne ravnateljstvu v Gradcu in na Dunaju precej opravka. Nakazani so zneski od 800 do 900 K in sicer na različne osebe. Odšajni pečat na nakaznicah je zaznamovan z besedo Ribnica. Za koliko je bil poštni erar osleparjen, se sedaj še ne ve za gotovo.

Kaka bo letošnja zima? Neki meteorolog na Francoskem trdi, da so bile najhujše zime one, katerih število se končuje s številko 9 ter navede tudi več takih zim. Zaradi tega prorokuje tudi za letos jako hudo zimo. Bomo videli, če ima prav.

Vzrok Schillerjeve smrti. Ruski šaljivec Gogoli, ki je imel Nemce posebno na piki, se je nekoč pogovarjal s svojo znanko. Ta mu je rekla: „Vi vedno napadate Nemce in vendar je Schiller tudi Nemec!“ — „Schiller“, jì odvrne Gogoli, „je takoj, ko je spoznal, da je Nemec, vsled žalosti umrl. Steli vi mislili, da je na čem drugem umrl?“

Ure na klobukih, seveda ženskih, bi raide vprejale nekatere ekscentrične dame v New-Yorku. Praktično za ženske same to gotovo ni, ker itak ne morejo pogledati na uro na klobuku. Za moške bi bilo pa to dobro, ker bi jim ne bilo treba segati v žep po uro, ampak bi se ozrl kar na kak ženski klobuk. Tudi javne ure bi potem lahko odpadle, ker je žensk vedno toliko na cesti, da ne bi človek prišel v zadrgo, ako bi hotel zvedeti, koliko je ura. Glavni namen teh ur je pa seveda, da na ta način ženske opozarjajo na svoje moderne klobuke. Pa tudi nov izgovor bodo dobile dame z urami na klobukih, ki se rada gledajo v zrcala in izložbena okna, češ, saj gledam samo, koliko je ura. Ženske so pa res iznajdljive.

Castna doktorja graške juridične fakultete sta postal profesarja na vsečilišču v Oxfordu Artur Hunt in P. Grenell.

Iz pošte. Alojzija Sticklinger je imenovana za poštno oficijantinjo 2. razreda v Hočah.

Proti obdačenju sodavice. K finančnemu ministru Bilinskemu je prišla deputacija sodovičarjev iz vseh avstrijskih dežel se mu je pritožila proti nameravanemu obdačenju sodavice. Pozitivni uspeh davka ne bo velik, vsled davka nujna podražitev sodovice pa bi pomenila za to obrt pravo katastrofo. Sodovičarji so izročili finančnemu ministru obširno spomenico. Bilinski je odgovoril, da ni še nič gotovega glede tega davka, ker se bo stem pečal še parlament, kjer bo časa in prilike dovolj, da se stvar vsestranski prouči. Obljubil je, da bo spomenico pazno študiral in uvaževal razlage, ki so v nji obseženi.

Na svetovno razstavo v Bruselj. Z Dunaja razposiljajo vabila za potovanje na svetovno razstavo v Bruselj, ki bo prihodnjo leto. Vlaki bodo odhajali z Dunaja dne 6. junija, 11. junija in 8. avgusta.

Štajersko.¹⁹

Mariborske novice.²⁰

Občinske volitve. Sinoči so mariborski nemški načijonalci v kazini postavili za treji volilni razred, ki voli dne 17. t. m., sledče kandidate: dr. Schmiderer, zlatarski pomočnik Binder, železničar Fischer, lončar Heritschko, brivec Kral, izdelovalec žganja Lendler, gostilničar Matzhold, železnički uradnik Opelka, inžiner Perko, mehaniker Schmiderer. — Samoobsebi se razume, da noben zaveden Slovenc ne bo volil teh kandidatov.

Mesto vadniškega učitelja je razpisano na tukaj-šnjem moškem učiteljišču s početkom 2. tedaja 1909/1910. Slovenski prosilci, ki ste usposobljeni za 3. skupino učne tvarine meščanskih šol, vložite nemudoma prošnje. Zadnji rok je 8. decembra. Prošnje naj se vlagajo na štaj. dež. šolski svet.

Zima se bliža in žno seveda tudi tatovi zimskih sukenj. Dne 8. novembra dopoldne, ko je postrešek Franc Kuster opraviti v stolnem župnišču in je svojo zimsko sukno pustil v predsobi, mu je bila ta ukradena. Ker prihaja v župnišče nekaj beračev, si je najbržje kateri izmed njih prilastil sukno.

Ni imel sreče. Brivec Ivanu Radoliču je bilo v sredo popoldne ukradeno kolo, katero je postavil za hip pred neko gostilno v Schmidererjevi ulici. Tat se je peljal v Studence in je tam skušal v neki gostilni prodati kolo za 50 kron. Kupec pa si je izgovoril, da hoče kolo najprej poskusiti in denar izročiti še le drugi dan. To pa tatu ni bilo povseči in zato je ponudil kolo drugi osebi za 30 kron. To je pa vzbudilo sum in ko je tat to opazil, jo je potegnil brez kolesa. Dosedaj tatu še niso izsledili.

Izpred sodišča. Z nožem je napadel 22. minulega meseca 61 letni kolar Franc Eger v neki gostilni na Koroški cesti vdovo Karolino König. Prepirla sta se, na kar mu je König prisolila zaušnico. Eger je v razburjenosti potegnil nož iz žepa in večkrat ranil vdovo, ter jo telesno poškodoval. Za ta junaški čin je dobil 4 mesece. — Poceni sta si hotela nabaviti les za kurjavo zakonska Domjan in sta jemala iz grajskega gozda v Dornovi les ter napravila škode do 50 kron. Boljša polovica je dobila prisojene 3 mesece, mož pa tri tedne. — Radi malenkosti sta se sprila v Št. Lovrencu nad Mariborom dinar Franc Ranznik in Janez Lešnik. Med prepirom je Ranznik Lešnika sunil z nožem v obraz in mu zadal težko rano. Sedel bo 4 mesece.

— Francu Grabnerju, steklarskemu pomočniku, so se zlati prstani preveč priljubili, zato je vkradel Francu Bernhardu iz Maribora tri prstane iz zaprite omare. Ko so ga zasačili, so našli še vse pri njem. Obsodili so ga dva meseca. — Hlapec Selinšek v ljutomerskem župnišču je okradel župniškega ekonoma Pihlerja in mu odnesel telovnik in sukno, 4 pare spodnjih hlač in dve srajci, vse skupaj v vrednosti 40 kron. V Mariboru je povrh ukradel še eno sukno s hlačami, en par čevljev in nekaj denarja. Selinška poznaže že oblasti kot izvanrednega tatu oblek. Zaprl so ga na 8 mesecev. — Brezdelni dinar Franc Trunk v Strmcih je zelo surovo ravnal z stariši, jim vse razbil doma in jim še celo grozil s smrtno. V osmih mesecih zapora se bo menda že toliko spamečoval, da bo spoštoval stariše. — V gostilni se je razjezik Andrej Filipič, kajžarski sin iz Župetina in je grede domov brez vzroka oklofatal čevljarskega vajenca Ivana Vrbnika, njegovega mojstra Pucka in pa Jakoba Dajnka je z nožem ranil v roko. Da se mu jeza ohladi, mu je sodišče prisodilo šest mesecev zapora.

Celjske novice.²⁶

Nadomestne volitve. Pri nadomestnih volitvah za deželnih zbor, ki so se vrstile pretečeno sredo, je bil izvoljen nemški nacionalec, graški zdravnik dr. Negri, rodom Čič. Dobil je 489 glasov. Protikandidata ni bilo. Celjski Nemci res nimajo sreče s svojimi kandidatimi. Preje Hanns Woschnagg, recte Ivan Vošnjak, bivši Sokol, sedaj pa Negri, kojega oče je v svoji mladosti nosil višnjeve hlače in rujavi, volnati jopič, stari oče pa prodajal jesih, ali pa morebiti hodil okoli z „dudelzakom“.

Celjsko društvo za varstvo otrok hvaležno priznava, da nahaja vedno več zanimanja med občinstvom. Oglešajo se obrtniki, ki so pripravljeni vzeti take zapuščene fante za vajence, oglašajo se pa tudi usmiljene rodbine, ki vzamejo take sirote za svoje. Zopet imamo slučaj, ko ima priden, toda ubog vdovec tri otroke, med temi 4letnega fanta, ki bi ga rešil iz velike revščine, kdor bi ga hotel sprejeti za svojega. Sploh bi bilo želeti, da se pri društvu oglašajo tisti sami, ki bi se hoteli zavzeti za take zanesljivje in osirotele otroke. A tudi društveni zaupni-

ki iz celega celjskega sodnega okraja naj vse take slučaje redno naznajojo odboru v Celje. Odbor se peča z mislio, ustanoviti v bližnji bodočnosti za Gaberje otroško zavetišče. V Gaberjih stanuje na stotine delavcev, ki so ves dan v tovarnah, dočim so otroci prepuščeni večinoma samim sebi. Takim otrokom nuditi po dnevu zavetišče in nadzorstvo, bi bila lepa in potrebna naloga. Nadalje hoče društvo uvesti nadzorovanje tistih oseb, ki imajo na reji dojence, posebno onih, ki se v tem skoro obrtno pečajo. Pri tem prosi posebno sodelovanja požrtvovalnih žen in pričakuje, da se mu same javijo. V prvih vrstih pa je treba kakor povsod, tako tudi tukaj, obično denarne podpore. Naj si šteje vsak v dolžnost, biti član tega človekoljubnega društva. Članarina iznaša za celo leto le 2 K, in se pošilja na blagajnika, g. Antona Kolanca, trgovca v Celju.

Umrla je v sredo na Šmiklavžkem hribu vdova po bivšem dolgoletnem celjskem profesorju Orešniku. — Rajnka je dočakala visoko starost 87 let. Zapustila je precejšnje premoženje, a brez oporce.

Vojaški kumis v celjskih vojašnicah je neki zelo tečen in slosten. V njem se nahajajo pravi eksemplari lepo rejenih črvov. V prepečenem pa baje na nekaterih mestih kar mrgoli živih črvičkov. Seveda za slovenske fante je vse dobro.

Okraino glavarstvo namerava z novim letom zopet izdajati svoj uradni list, če se zgalsi dovolj odjemalcev. List bo pisan tudi v slovenskem jeziku.

Nemško športno društvo se je, kakor poroča včerajšnji uradni list, prostovoljno razšlo.

Stražniki med seboj. Pred okrajnim sodiščem se je vršila razprava proti celjskemu policiju Janezu Schwarzu, katerega je tožil njegov tovariš, znani policist J. Gračner radi razdaljenja časti, ker je Schwarz pisal Gračnerjevi ženi anonimno dopisnico, na kateri jo upozarja, da se njen mož vlači z drugimi ženskami po mestu. Schwarz je sicer tajil, vendar sta pa dva izvedenca potrdila, da je pisava na dotični dopisnici od njegove roke. Schwarz je bil obsojen na 70 kron globe, oziroma sedemdesetnapičnega zapor.

Ptujske novice.³⁵

Vero prodajajo nekateri ptujski nemškutarji. Za pristop k protestantizmu plačujejo od 20 krov naprej. Kdor bi rad imel denar, je treba le da pove, koliko ga potrebuje, da se popolnoma odtrga od katoliške cerkve in dobi ga!

Napad na avtomobil. Avtomobili so za popotnike in voznike precej velika nadloga. Količinkat se pripeti, da se splašijo konji in zgodi nesreča. Zato se ni čuditi, da jih ljudstvo ne mara. Kljub temu je pa obsojanja vredno, da se po nekod vršijo napadi na avtomobile. Tako so pri Ptuju te dni napadli otroci s kamenjem avtomobil nekega Gradčana. Kakor smo izvedeli, je prav ta avtomobil napadel pri Pesnici nek voznik in udaril avtomobilista z bičem. To je velika posurovelost in zmožen jo je le tak človek, ki zajema svojo oliko iz ptujskega „Stajerc“.

Občinski svet je imel v sredo sejo. Podelil je gostilničarsko koncesijo Mariji Wessely, dovolil, da se prenese žganjarna Leskošeka v Pirichovo hišo; za ubožnega očeta je bil izvoljen Wolf; dve osebi ste dobili domovinsko pravico; za nemško šolo v Hrastniku se dovoli 50 K (saj jih Ptuj sam krvavo potrebuje. Op. st.); občinski lov se je oddal zopet ptujski lovski družbi pod dosedanjimi pogoji. Javni seji je sledila tajna.

Požar. V Gornji vesi je ugonobil v nedeljo po poldne požar poslopje Antona in Marjeti Pišec. Kakko je ogenj nastal, ni znano. Skoda je zelo velika, ker ni bilo mogoče rešiti prav ničesar. Pogorelca sta zavarovana le za neznatno sveto.

Drugi kraji.⁴⁰

Sv. Peter pri Mariboru. (Zločin?). Na Martinovo predpolno našli so v Dravi pri „berlu“ neznanu žensko, okoli 60 let staro, mrtvo, z zarezanim vratom. Ali se je zgodil zločin, kje in kako, ne ne more dognati. Ljudje pravijo različne stvari, vendar pa primanjkuje vsakega sledu.

Razvije. Dolgo sem molčal, pa ker vidim, da se naš „feuerber auptman“ Tina Pukl vedno više vspenja in že z luterani drži, sem primoran javnosti nekaj iz njegovega življenja povedati in sicer to le: Tina je bil pred leti sluga v mariborskem bogoslovju, kjer se je prav verno in kristjansko obnašal. Ko pa je dosegel več častnih služb, je pa pričel postejati ponosen in se je čisto izpremenil. Začel si je misliti, da večjega gospoda ni, nego je on, kar tudi sledče dokazuje. Pred par leti je umrl v Selnicu ob Dravi in tam požarne brambe Sprekova se je udeležila tudi deputacija tukajšnje požarne brambe pod vodstvom Martina Pukla. Ko zagleda naš „feuerber auptman“ pri pogrebu, od bogoslovja njemu znanega gosp. žup. Hrastelja, se poda k njemu in ga sledče pozdravi: „O dober dan gospod župnik, glejte kaj smo mi postali, jaz sem „feuerber a

pa niti ne izdamo, kaj se bo na veselici videlo in zavživalo. Pridite torej domačini, pa tudi rojaki, rojakinje od blizu in daleč dne 14. novembra v Št. Ilj! Dajte s tem, da dojdete v velikem številu, nam v vednem trpkem boju stojecim obmejnem Slovencem novega poguma, novega veselja do boja z narodnimi sovragi! Kdor se pa ne more našemu vabilu odzvati, pa naš se na primeren način spomni Šentiljskega doma! Začetek veselice točno ob pol 4. uri popoldne.

Gornja Sv. Kungota. Petinpetdesetletni krojač Tomaž Trašbas je nenačoma zblaznel. Prepeljali so ga v opazovalnico za umobolne v Gradec.

Umrla je v Podsrdu dne 11. t. m. mati rajhenburškega g. župnika — Neža Cerjak. Pogreb bode v soboto dopoldne. Bodit ji zemljica lahka!

Konjice. V noči od 8. na 9. t. m. je umrla v Kacenku (prihovška fara) blaga žena Jozefa Ratej p. d. Štefulačka. Daleč znana ranjka je bila mati g. komisarja pri c. kr. glavarstvu v Celju, dr. Rateja in orožniškega postajevodje v Sv. Tomažu pri Ormožu. — Blaga slovenska gospodinja, počivaj v miru!

Slov. Bistrica. V nedeljo ppnoči je izbruhnil ogenj pri posestniku Jožefu Bašiču in uničil hišo, kakor tudi gospodarsko poslopje z vsemi poljskimi pridelki in orodjem. Skoda, katero je napravil požar, je le deloma pokrita z zavarovalnico. Kako je ogenj nastal, se gotovo ne ve, mislijo pa, da vsledi isker, ki so iz dimnika padle na streho.

Smarje pri Jelšah. Pol leta deluje naša kmečka hranilnica in posojilnica. Prometa ima 85.090.—K. To je gotovo mnogo za prvega pol leta, in to še v trgu, kjer obstoji še druga posojilnica. Denarja se je vložilo od 61 vlagateljev 25.211 K. — Izposodili smo 37. strankam 21.556 K. Veš odvišen denar je naložen drugod plodonosno. Wloge obrestujemo po 4%. Posojila se dobijo pri nas na poroke ali vknjižbo po 5%, in sicer takoj z mnogo manjšimi stroški, kakor drugod, ker se celo kolekuje ceneje. Delež iznaša samo 2 K. Menic ne poznamo, ker imamo rajajznovko. Vknjižbe, izknjižbe, konverzije itd. se dela vse brezplačno, kupijo se le predpisani kolekci. Kmetje, podpirajte svojo kmečko posojilnico! Uradni dnevi: vsak četrtek, nedelja in praznik, ter vsak sejmski dan. Svoji k svojim!

Dramlje. Porotnike lovi na svoj lim „Štajerc“, da bi ga oprostili pri novi obravnavi meseca decembra. „Štajerc“ šteje župnika „med one politikujoče duhovnike, kateri so v dnu srca sovražniki šolstva“. Temu nasprotuje sam „Štajerc“ na drugih mestih članka. Piše namreč: „Sovraštvo Ogrizekovo je pričelo zaradi tega, ker je učiteljeva žena brez žaludnje v slovenščini postala učiteljica za ročna dela.“ „Štajerc“, pojdi gledat 109. člen šolske postave, da mora biti vsak učitelj izkušen, če hoče dobiti službo. Ker ni bila učiteljeva žena v slovenščini izkušena, ji je krajni šolski svet po postavi in pravici, brez sovraštva smel službo odreči. Tukaj ni župnik kazal nič sovraštva do učitelja, ampak je nauk, šolo in šolsko postavo branil zoper učitelja. — „Štajerc“ pove dalje, da je župnik sovraštvo do učitelja kuhal s tem, ker je „v okrajnem šolskem svetu večkrat učitelja neosnovano napadel“. Kako neosnovano je bilo to napadanje, je pokazalo učiteljevo vpojenje v sredi leta, in malenkostna penzija. „Štajerc“ pripozna, da je „učitelj večkrat prorisil, naj se ga premesti, ali tuji temu se ni moglo ustreči“. Preudarimo to po pameti. Ako je napadal župnik učitelja neosnovano, to je po nedolžnem, in ga deželni šolski svet na njegovo prošnjo ni drugam prestavil, temveč peslal v pokoj, in to za malenkostno penzijo, potem sledi iz tega neovrgljivo, da je deželni šolski svet spoznal, da ne napada župnik učitelja neosnovano, ampak da se je zoper njega pritoževal iz polnoveljavnih vzrokov, kot veden ud krajnega šolskega sveta in kot skrben dušen pastir. — Župnikovo sovraštvo do učitelja hoče „Štajerc“ izpričati tudi s tem, češ, da je župnik grozil oblasti, da ne bude „več podučeval verouka“, ako se Adamicha ne odpusti. To je nesramna laž, ker tegu župnik ni nikdar storil. Sicer bo pa imel „Štajerc“ pred porotniki lepo priliko, da dokaze to svojo trditev. Seveda se mu dokaz ne bo posrečil.

Dobrna. Spominjam se, da smo brali pred par leti v časnikih, češ, dobrnska šola ne spada med najboljše v celjski okolici, kar se tiče učnih uspehov. Ker do danes nihče ni temu oporekal, mora že biti resnica. Kako se je počutil vodja naše šole pri teh gremkih besedah, nam ni znano. Vemo le toliko, da, če se je šola na Dobrni poboljšala, Vogler pri tem nima najmanjši zaslug. Voglerja samega že jezi, da se je postaral, in da mora vzetih vsako pol leta leta dopusta, da si zopet opomore za prihodnje leto. Vkljub temu pa stariši na Dobrni nočejo pripoznati, da bi bilo po Voglerjem dopustu kaj boljše v tretjem razredu; zato se zgodi, da jemljejo otroke iz tretjega razreda in jih pošiljajo kam drugam v šolo. Povrh pa pravijo hudobni ljudje na Dobrni: Ce Vogler potrebuje vsako leto dopusta, je znamenje, da so mu ali duševne ali telesne moči opesale. Ce je torej že tako daleč, naj gre pa v penzion. Da bi pa davkopalčevalec trpel na tisoče kron, ki jih Vogler na leto vleče, ni nikjer zapisano. Za smodke kaditi in otroške vozičke voziti po Dobrni, je marsikdo dober, za to ne potrebuje Dobrna nadučitelja Voglerja. Želimo mu sicer dolgo življenje v prid nemškemu narodu, ki Voglerjeve podpore močno potrebuje, a lepo ga prosimo, naj ima usmiljenje z dobrnskimi otroci in naj obesi pod-

učevanje na klin, oziroma ga prepusti bolj zmožnim močem. Cela Dobrna mu bo za to hvaležna; ali če mu je to pre malo, mu oblubi spomenik, ki bo pretrpel robove za robove.

Cebelarska podružnica za Savinjsko dolino, ki se je ustanovila šele meseca marca l. l., priredila je v tekočem letu 10 cebelarskih shodov ali podučnih predavanj, katera so bila povsod tako dobro obiskana. Naš predsednik, cebelarski potovalni učitelj, g. Černej iz Griž, in naš blagajnik cebelarski mojster g. Andrej Plikl iz Spodnje Ložnice pri Žalcu se nista strašila ne truda, ne dolgega puta, ne stroškov, ter blagohotno prirejala podučna potovanja, kamor koli so ju klicali. Glavni program vseh predavanj je bil, navduševanje za umno cebelorejo ter praktično in za vsakega cebelarja potrebitno razkazovanje. Povsod so bili poslušalci s predavanji nad vse zadovoljni ter prav hvaležni gg. poročevalcema, ki sta na koncu svojih predavanj še prav rada odgovarjata raznim stavljenim vprašanjem. Shodi so se vršili: po dva v Št. Pavlu in Grižah, po jeden pa v Spodnji Ložnici pri Žalcu, v Št. Jurju ob Taboru, v Galiciji, v Št. Ilju pri Velenju, v Št. Janžu pri Peči in v Vrbju pri Žalcu; tedaj skupno 10 shodov, katerih se je udeležilo mnogo, nad 500 poslušalcev, ali povprečno 60 poslušalcev enega shoda. Z mirno vestjo tedaj lahko rečemo, da je bila naša podružnica zelo marljiva ter jo smemo najtopleje priporočati najizdatnejšim počporam, posebno pa, ker še nima novička premoženja, razen obilice dobre volje. Vama gg. poročevalca pa srčna hvala za celoleten trud ter prosimo, da nam še bodoče leto ostaneta toli prijazna kot lejos!

SOMIŠLJENIKI, agitirajte za „Stražo“. Skrbite, da dobite kar največ naročnikov. „Straža“ stane do konca leta 150 K. Zahtevajte odločno po vseh gostilnah „Stražo“. Posnemajte v tem oziru naše nasprotnike!

Koroško. 12

Podljubelj. V treh dneh se je na električni ubil že drugi mladenič. Prvi je bil Strugar, ki se je dotaknil žice, ko je belil drogove. Električna sila ga je vrgla tri metre daleč od droga in tako močno na glavo, da se je udrl do čela v zemljo. Drugi, Val. Kropivnik, stražnik v centrali, je šel, misleč, da ni toka, snažit žice ali čeženj. Komaj pa se je dotaknil, zakričal je na ves glas in se mrtev zgrudil na tla. Stariši zgubijo v njem marljivega, mirnega in pridnega sina, edinca. Žal, da sociji tudi v tako žalostnih trenotkih, kakor je pogreb edinega sina, ne morejo opustiti svojih neumnih demonstracij. Kaj je treba pri pogrebu rdečih cot? Tisti pubiči bi mu storili veliko večjo dobroto, če bi zmolili kak očenaš za njega, kakor da so vičili v sporedi tisti vse drugo samo ne lep socialistični venec. Wiesarjev pubek in venec ravno „pasata“ skupaj.

St. Vid ob Glini. Dne 7. t. m. je izbruhnil v gospodarskem poslopu Karla Kirchmaierja požar, ki je uničil celo poslopje, žito in seno. Sreča, da ni bilo vetrov, ker sicer bi bila nevarnost, da se požar razširi tudi na druga poslopja, velika. Kirchmaier ima kljub temu, da je zavarovan, občutno škodo.

Prevalje. V nedeljo sta se pripeljali dve gospodčni z vlakom v Prevalje. Ena je šla na trg in se je mrtva zgrudila na tla. Tako se je nabrala velika množica ljudi okoli umrle. Ko je zvedela njeni prijateljici o njeni smrti, se je tako vznemirila, da se je zgrudila in ostala na mestu mrtve.

Bekštanj. (Odklonjena je prošnja občine,) da bi se odslej tudi tista dva nočna vlaka, ki vožita skozi Štelen, prvi približno ob 9. uri 50 min., drugi ob 11. uri 50 min., na našem postajališču ustavljal, in sprejemala potnike, baje z motivacijo, da je pre malo prometa. Vsaki se bo še živo spominjal, kakšne težkoče smo morali premagati, predno smo dobili tukaj postajališče, in da smo to dosegli le s tistimi 4400 kromami, ki smo jih morali odšteti, predno je kdo s pristom zmignil. Tudi takrat je bilo strašilo bojazen slabe prometa, katera je bila pa, kakor je sedaj izkušnja pokazala, to je od 1. avgusta do dames, čisto neopravičena. Skoro ne pride vlaka, da bi kdo ne izstopil, oziroma vstopil, in železniška uprava ima gotovo prijetno izkušnjo, ker ji je postajališče prineslo že nekaj sto kronic. In sedaj se nam bliža zima, pridejo grozni sneženi viharji, mraz, in s tem vsem v zvezi so slaba, večkrat nehodna pot. Ravno po zimi bo največja potreba, da se vstavijo tudi gori navezeni vlaki. Merodajni gospodje naj blagovljijo po misli, da snega ne gazimo iz kratkočasja, ampak smo tega „športa“ pri našem poklicu že siti. Upoštevajo nadalje še slučaj nesreče, potrebe zdravniške pomoči in drugo, je posebno pozimi živa potreba, da se ustavita tudi ta dva nočna vlaka. Dejstvo, da osebni promet na našem postajališču ni manjši, kot na drugih postajah karavanskih železnic, je splošno znano, in je torej naša želja, da se ustavijo tudi navedeni vlaki, popolnoma opravičena. Jako pa občljujemo, da dejstvenega prometa našega postajališča ne moremo natančno dokazati, ker se n. pr. na glavnem kolodvoru v Beljaku ne dobi za postajališče posebnih listkov, ker jih državna železnična ne izdaja, kakor je pripomnila temogleda, res nobna uradnica pri oddajališču voznih listkov tamkaj: „Wir können keine geben, weil uns die Staats-

bahn keine schickt.“ Dobivamo torej te listke do „Bekštanja“ in se vozimo od tukaj do postajališča „črno“, seveda za polno plačilo. Pri kontroli in štetju je zaradi popisanega dejstva naš postajališče prometno na slabšem; in to uporablja gospodje železnične uprave, rekiši nam: „Vam ne moremo ustreči, ker imate pre malo prometa.“ Slavna e. kr. Železnična uprava naj torej skrbi, da bo teh listkov pri „šalterjih“ vedno dosti v zalogi, da ne bo izgovora: „Jih ne moremo dati.“ Da bi se odslej ustavili na našem postajališču tudi navedeni vlaki, bo treba še enkrat, in sicer takoj, energično potrkat na vrata milosti e. kr. Železnične uprave, morda se je omehča srce, da nam jih odpre. V to pa ni treba novih vožnih redov, oziroma starih popravljati, ampak treba je samo migljava od merodajne strani, in vlaki, ki še skozi Štelen „piskajo“, bodo obstajali; lahko bomo potem rekli, da smo zopet za en korak prišli naprej. Postajo „Štelen-Malošče“ za tovorni promet pa pustimo mirno še ljubi prihodnosti.

Kranjsko. 18

Krščansko soc. delavštvo se je jelo prebujati iz svojega spanja. Zavedati se je jelo svoje moči in da brez ožje organizacije nicesar ne opravi. To nedeljo se bodo vršili na štirih krajinah shodi za delavce in sicer na Savi, na Gorenjskem, v Kropi, Kamni Gorici in v Mojstrani.

Dečka je ustrelil na lov v Št. Petru železniški asistent Anton Nejedly, ko je šel na lov na jerebic. 11 letni deček France Medio je ležal na njivi za ajdo, ter pa sel krave, kar prileti lovski pes proti njemu. Deček je skočil proti psu in Nejedly je sprožil, misleč, da je jerebica. Deček se je s prestreljenim vratom takoj mrtev zgrudil na tla. Sodišče je neprevidnega lovca oprostilo pregreška zoper varnost življenja.

Med kranjskimi gostilničarji prav agitirajo nemškutarski Korošci, da bi ustavili pivovarniško zadružno koroških v kranjskih gostilničarjih, ki bi potem kupila pivovarno v Lescah. Najbolj se za to ogreva nemškutarski pivovarnar Zimmermann, da bi potem tim več slovenskega denarja vtaknil pri dobčku v žep. Smer družbe je že s tem označena, da hočejo imeti Korošci sedež ravnateljstva v Celovcu, vse terjatve pa bi bile tožljive edino-le v Gradcu.

Primorsko. 22

Bleriot v Opatiji. Znani zrakoplovec Bleriot bo prišel meseca januarja prihodnjega leta v Opatijo in bo pridelil 20. in 26. dva poleta z letalnim strojem. Za oba poleta bo dobil Bleriot 40.000 in po letel do Lovrane in nazaj. Ob obali bodo napravljene posebne tribune. Izredni vlaki bodo tačas vozili iz Grada, Dunaja, Zagreba, Budinpešte in Trsta.

Pomanjkanje slovenskih šol v Istri. V Istri je 55 in pol odstotkov celega prebivalstva Hrvatov in Slovencev, a šol imajo, razven zasebnih, samo 93 javnih in 146 učiteljev. Lahov je pa v Istri samo 39.5 odstotkov, pa imajo 74 šol s 258 učitelji. V letih 1903—04. je bilo 12.921 šoloobveznih otrok oproščenih, ker so jim bile šole oddaljene več kot 4 km. Od teh oproščenih otrok je bilo 10.929 slovenske dece, ki torej niso mogli obiskovati tako potrebne šole. Na nekaterih krajinah se je pa za 10 Lahončev ustanovila državna šola. Slučaji so zelo slčnim našim. Tu imamo Nemce, ki nam tako škodujejo, tam doli pa imajo Lahone za hrbotom. Slovan je pač dober vojak in davkopalčevalec, a drugače je uboga para, katero lahko zatira kdor hoče.

Zdravstveni pouk se uvede na goriškem ženskem učiteljišču. Pouk bo obsegal nauk o šolski higijeni in bo podučeval v slovenskem oddelku zdravnik dr. Ernest Dereani. Največ si je prizadeval za zdravstveni podak v šoli ravatelj zavoda Štefan Križnič.

Goriški mestni svet je vložil protest proti odloku namestništva v zadevi Ferrerjeve ulice. V protestu izvaja mestni svet, da se ne gre za slavo zločinca, nego samo za njegovo idejo. Toraj ideja na smrt obsojenega anarhista jim je tako sveta, da hočejo imenovati ulico po njem, das je bil isti največji zločinec. Goriški mestni očaki naj bi se šli učit v Pariz, kjer je mestni svet poln samih revolucionarjev, socialistov itd., ki pa niti sprejeli niso predloga za prekrstitev ulice v Ferrerjevo.

Vodovod za Gorico. Goriški mestni svet je sprejel v zadnji seji načrt vodovoda iz Hablja pri Ajdovščini, s katerim bo Gorica zadostno preskrbljena z vodo, ki ji je že toliko let primanjkovala.

Huda nezgoda se je zgodila v sredo popoldne na parniku Lloydovega arzenala „Karlsbadu“ v Trstu. 2 letni mehanik Maks Sterniša je zlezel v parni kotel, da bi tam nekaj zmeril. Seboj je imel gorečo svečo, vsled česar je nastala močna eksplozija. Sterniša je dobil močne opakline po obrazu in levi roki. Eksplozija je nastala vsled plinov, ki so se rabili pri poskušnji kotla in katerih en del je še v cevih zaostal.

Reka. Turški gostje so došli iz Trsta in so si ogledali Reko in več oddelkih. Obiskali so razna industrijska podjetja, tovarno za torpede, papirno tovarno, škrabno tovarno in mestno petrolejsko čistilnico.

Namen in naloga šole. 30

Vsi pedagogi in vzgojسلوی so v tem edini, da naj šola ne le uči, ampak tudi vzgaja, to je, da naj šola človeka prestroji v koristnega in uporabljenega učinka države, in da ga odgoji v dobrega kristjana in kedajnega dediča nebeskega kraljestva. Tega načela se bodo vysi tako dolgo držali, in

ta načelo bode tako dolgo v neomajani veljavi, dokler se bode krščanska vera priznavala kakor od Boga, edino pravega in edinega, in dokler se bodo vse ravnali po njej. Ker pa se, tudi v današnjih dneh, večina krščanskega ljudstva drži razloženih naukov krščanske vere, mora se po tem načelu tudi mladina, vzgoje potrebna, odgojevati in odgojiti.

Bog pa je postavil cerkev za odgojiteljico človeštva; da jej je v ta namen potrebna pooblastila in potrebne pomočne božje. „Idite po vsem svetu“ takov ukaz so dobili apostoli, in v njih vsi njihovi nasledniki, „in učite vse narode . . . , učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.“ V svesti si tega nebeškega poslanstva, je začela cerkev ustavljati Šole, in to že v davnem času, ko so narodi po večini tavali še v tem nevede in, lahko rečemo, prvočne surovosti. Z razširjanjem krščanstva je širila sv. cerkev tudi luč prosvete in hravnosti. Torej so bili cerkveni služabniki, božji namestniki, prvi učitelji. Ti so se posvetnimi učiteljem umaknili in jim na redili prostor Šole tedaj, ko je narastlo število in velikost cerkvenih občin, in so s tem narastla dušnim pastirjem večja in mučnejša opravila.

Šola je torej pravzaprav hčerka svete cerkve; ona jo je rodila, na srcu odgojila; le pod njenim okriljem se je razvijala. Cerkev in šola imate isti, skupni ramen, in tem gotovejše in popolnejše boste namen dosegli, čim iskrenejše in složnejše boste skupno delovali. Cerkev od Šole ali bolje: šola od cerkve se da sicer ločiti, a Šola izgubi potem sredstva in zmožnost človeka v krščanski hravni odgojiti. Ne smemo nikar prezreti, da se mladina nikakor ne da odgojiti s samim poukom, opominjanjem in kaznijo. Spačena človeška narava potrebuje razsvetljenja in milosti od zgoraj, in kje naj tega dobi, ako ne v cerkvi in po cerkvi. Cerkev hrani milosti, sredstva, in ona prešinja s svojim duhom tudi šolo.

Nikakor se ne da temu ugovarjati, da Šola lahko prepusti cerkvi verski pouk, in vse kar je s cerkvijo v zvezi. Ako ni ves pouk in vsa vzgoja prešinja s cerkvenim duhom, batí se je, da prevlada v Šoli cerkvi sovražni duh. O krščanski vzgoji v takih razmerah sploh misliti ni.

Ako cerkev in Šola že vzajemnim delovanjem stežo brzdite divje pojave strasti in s težo zatirate upliv slabih vzgledov, kako naj bo potem Šola sama zmožna to brez cerkve doseči? Versko-nravna vzgoja je mogoča le v soglašnem, vzajemnem delovanju Šole s cerkvijo.

Ako pa ima Šola isti namen, kakor cerkev, sledi, da si je poklic duhovnika in poklic učitelja v bližnjem sorodstvu. Skupni namen Šole in cerkve nalaga obema sveto dolžnost, človeka dovesti na ono stopinjo dušne in hravne izomike, da zamore od Stvarnika določeni si namen doseči. Neovrgljiv dokaz nam podaja zgodovina, da je cerkev ta namen dosegla, kamor so prodri nje oznanile, nje poslano. Ako se tedaj cerkvi predbaciva, da potiska s svojo vzgojo v nevednost, ali celo, kar se pogosto sliši, da človeka pripravlja ob pamet, bije se zgodovino po obrazu.

Lepim umetnostim in vedi je bila cerkev jak skrbna mati, nikakor ne pisana mačeha. To cerkvi trezni pasprotiniki tudi priznajo.

Kdor tedaj to premisli mirno in dobromisteče, ta uvidi, kako daleč bi prišli, ako bi se uresničile želje in nameni naših liberalcev, koji vedno stremijo po ločitvi cerkve od Šole. Zato se mora vsaki pošten človek z vsemi dovoljenimi sredstvi boriti, da se prepreči ta liberalna nakana.

Naše vžigalice! ⁹

Skrbite, da pridejo v vsako hišo naše vžigalice! — Vsak trgovec, pri katerem kupujete, jih mora imeti, vsaka gostilna, v katero zahajate, vsaka naša gospodinja! — Dolžnost vsakega našega somišljenika, da zažiga tobak in smodke le z vžigalicami »Za obmejne Slovence!«

Narodno gospodarstvo.

Radium v Avstriji. Dosedaj je imela avstrijska država še vedno vodilno ulogo na polju raziskave radija, katere raziskave se bodo pa še pomnožile v kratkem. Iz Jahimovega na Češkem so poslali namreč iz tamkajšnjega rudnika 1 g. radija na ministrstvo za javna dela na Dunaj, da ga porabi za znanstvene namene. Heglani radij pa ni bil čist, ampak je še pomešan z raznimi drugimi stvarmi. Dvorni svetnik profesor Eksner je dobil od ministrstva nalog, da natanko preišče, koliko čistega radija da se nahaja v poslani količini. Dragocena rudina, ki je vredna več tisoč kron, se hrami v kremlju, ker je nevarno priti direktno v stik z radijem. Preiskovanje profesorja Eksnerja bo končano v kakih 14 dnevih. Ta količina je prva, ki je prišla iz Jahimova med širšo javnost. Ko bodo preiskovanja Eksnerja končana, bo ustanovilo ministrstvo za javna dela na Dunaju državno prodajalno za radij in se bodo prodajali deli sedaj vpostedane količine v medicinske in znanstvene namene. Kaj da pomeni produkcija radija v Avstriji za znanstva sploh, se razvidi iz tega, da je sir William Ramzay, slovenski angleški raziskovalec, dosegel večino svojih uspehov

od % grama radija, ki mu ga je dala na razpolago avstrijska vlada. Dunajska znanstvena akademija poseduje 3 grame radija, največjo količino, ki se je dosegel sploh dobro na svetu, a med temi 1 gram popolnoma čistega radija, s katerim se prav pridno vsaki dan eksperimentira. Na Dunaju se zida novo poslopje za zavod za raziskovanje radija, v katero svrhu je daroval nek Dunajčan 50.000 kron. To bo prvi radijski zavod na svetu, in Avstrija bo prva med vsemi državami na svetu v raziskovanju radija. Značaj zavoda na Dunaju bo mednaroden in se ga bo lahko vsak raziskovalec posluževal. Država se je zavezala, da bo sama oskrbovala zavod, ki bo služil strogo znanstvenim namenom.

Petrolejski monopol? V strokovnih krogih je vzbudilo veliko pozornost dejstvo, da se je vlada brez kakega pogajanja tako hitro odločila v zadevi prevzetja obrata v podjetju za odpravo bencina, kjer se napravlja kurilno olje za stroje na galiških državnih železnicah in upeljala državni obrat. To se tolmači s tem, da država resno misli vpeljati petrolejski monopol, tako da bi mogla prevzeti kontingentiranje čistilnic, ako bi sama imela precejšnjo čistilnico v rokah. Najbrže se bo poveril promet in obrat v novem podjetju za odpravo bencina iz petroleja, ministrstvu za javna dela. Ministrstvo bo moral potem skrbeti, da se investirana glavnica 5.600.000 kron do dobra obrestuje in v petih letih amortizira. To bi bilo gotovo najboljše, da se reši petrolejska zadeva, ki je bila tako zavojena od raznih faktorjev. Družba "Standard Oil Company" dela in ruje na vso moč za kulisami, da bi se utrdila v Avstriji, akoravno pod tujo zastavo. Nemška tvrdka Launzenmühle se je pogajala s petrolejsko industrijsko družbo "Austria" in moravsko žumberško čistilnico, da bi se oba podjetja združila in bi dala nemška tvrdka potrebljeno glavnico na zazpolago. Gotovo je, da tiči za nemško družbo amerikanska petrolejska družba, ker omenjena družba sama nima toliko kapitala, da bi ga še drugim dajala na zazpolago. Z monopolom bi se najhitreje in najuspešnejše zaprla pot tuji amerikanski konkurenji.

Izvoz sibirjskega masla v Evropo je vsake leto večji. Kakor "Mosk. Vjedomosti" iz Čelabinska poročajo, izpeljalo se je v zadnjih desetih dnevih po samozlatoustinskih železnici 215 vagonov s 138.888 pudi masla (1 pud = kg 16.38). Od januarja dozaj se je po isti železnici izpeljalo 2084 vagonov s 1.256.665 pudi masla. Razen tega se je v zadnjih desetih dnevih izpeljalo po permski železnici 165 vagonov s 107.086 pudi. Od 1. januarja do zdaj se je po zadnji železnici izvozilo 630 vozov s 401.368 pudi masla.

Bosenski tobak. Leta 1908. se je izvozilo bosenskega rezanega tobaka v Ameriko 2925 kg, v Avstralijo 576 kg, v Švico 690 kg in Dansko 214 kg. Cigaret se je izvozilo v Ameriko 660.800, v Nemčijo 479.300, v Švico 260.000, v Dansko 245.600, v Angleško Indijo 213.300, v Angleško 170.300, a v Afriko 153.000. Samega tobaka se je izvozilo v Egipt 440.572 kg v vrednosti 1.075.668 kron, a v Nemčijo 15.550 kg v vrednosti 42.636 kron. Neverjeten je nasprotno mali izvoz smodk, ki jih je bilo izvoženih samo 6200 (5400 v Ameriko).

Razgled po svetu. ¹⁷

Gruzija se hoče zediniti z Rimom. Na južni strani Kavkaškega pogorja se razprostira poetična in junaška Gruzija, „presrečni, krasni zemski raj,“ kakor jo imenuje veliki ruski pesnik Lermontov. Obsega ruski guberniji Kutais in Tiflis ter šteje nad pol drug milijon domačega gruzinskega prebivalstva. Gruzinci se dele na več plemen, Karetince in Kalutince v vzhodnem, Mingrelce in Imeritince v zahodnem delu dežele, in Grujice v sredini. Več kot dva tisoč let je tvorila Gruzija lastno cesarstvo, sveta Andrej in Simon sta jim oznamjevala krščanstvo, in okrog leta 200 je bila država že po večini krščanska. V enajstem in dvanajstem stoletju je prišla pod kraljem Davidom in kraljico Damaro do velike moči in sijaja. Pozneje je pa propadala vedno bolj; Turki in Perzi so jo hudo pritiskali, in zaradi tega se je podal zadnji knez Jurij XIII. leta 1801 prostovoljno pod rusko nadzor. Rusi so jim obljubili največjo politično in versko svobodo, držali pa niso nobene obljube. Krepko in svobodoljubno ljudstvo se pa ni moglo privaditi na zatiranje. Zlasti so bile vedno hude pritožbe radi cerkvene uprave. Gruzinci so bili kristjani 800 let prej kot pa Rusi in so ohranili svojo vero v najhujših bojih. Zdaj so jim pa hoteli Rusi vriniti svojo hierarhijo. Dajali so jim škofe Ruse, ki niso znali ne jezika, ne dežele, v semenišču so spravljali bogoslovce Ruse iz Rusije, da bi jim vzgojili ruske duhovnike. Gruzinska nižja duhovščina in narod se je pa temu upiral. Razburjenje je naraščalo vedno bolj. Zadnjega nadškofa Nikona je nek Gruzinec umoril. Zdaj je Rusija hotela odpraviti nadškofijo in podrediti nihove škofe naravnost svetemu sinodu. Gruzinci so pa odgovorili na to, da se hočejo združiti z Rimom, rekoč, da s tem ne spremene ničesar svoje vere, ampak se samo združijo s poglavljarem vesoljne Kristusove cerkve. Ruska vlada pravi, da je to nepoščavno, Gruzinci pa trde, da imajo po carjevem ukazu o verski svobodi pravico, da si sami izbirajo vero. Na vsak način je važno, kako se bodo stvari dalje razvile.

Indijanci se množe. Ameriški vseučiliški profesor Hamilton je dokazal, da se je število Indijancev v Zedinjenih državah pomnožilo. Zato ni upravičeno mnenje, da izumira „rudeč“ pleme. Profesor Hamilton pričuje podatke: Leta 1891 je bilo popisanih na celotnem indijanskem ozemlju 97.000 Indijancev. To število je leta 1895 narastlo na 100.000 glav,

a črez deset let pozneje — leta 1905 — na 107.000. To znači, da se Indijanci znatno mnoge, tembolj, ker so zadnja tri leta narastli na 110.000 glav. Tu di zdravstveno stanje Indijancev je dobro, kar pri izumirajočih narodih ni. Profesor Hamilton je pregledal tekom 20 let 1100 Indijancev in trdi, da se je telesni ustroj Indijancev znatno izboljšal. Precej je med njimi razširjena sušica, čemur je vzrok po Hamiltonovem mnenju alkohol, ki je posebno škodljiv onim narodom, ki preidejo iz nomadskega življenja v kulturno. Rači tega je Azdala kanadska vlada stroge naredbe proti prodaji alkoholnih pijač.

Zidovsko gibanje v Sibiriji. V zadnjih letih so se židje v Sibiriji zelo pomnožili. Ne ve se, od kod so prišli — piše "Ruskoje Znamja" — a dejstvo je, da jih je že v Sibiriji izredno veliko in da so že začeli razširjati svoje škodljivo delovanje. Pred kakšnimi sto leti so židje prihajali v Sibirijo le kot izgnanci, a sedaj sreča žida pri vsakem koraku in to bogatega, samosvestnega in predzrnega žida. V židovskih rokah se nahaja sibirjska trgovina in pa obrtnica in v nekaterih krajih celo administracija. V severnih sibirjskih gubernijah židje gospodarijo po gozdovih, ki jih še postava ne ščiti, tako, da gozdovi izginjajo v neverjetno hitrostjo. V Čelabinskemu žid že mestni načelnik. Celo židovski izgnanci znajo svoj položaj tako izrabiti, da delajo dobre „ksefte.“ Dočim drugi izgnanci od lakote umirajo, židovski izgnanci živijo zelo dobro.

Sola za jetične otroke. V Cikagu so na mestne stroške ustanovili Šolo za jetične otroke. Sola je podobna mestu iz samih Šotorjev.

Obupni čin očeta. V Budimpešti je trgovec z okvirji Moric Löv skršal pomoriti svoje otroke v starosti od šest mesecev do osem let in ženo. Skladivom jim je prizadel smrtnovarne ran in potem sam skočil skozi okno tretjega nadstropja ter mrtev obležal na dvorišču. Vsi otroci so mrtvi, ženo pa umirajočo prepeljali v bolnišnico. Vzrok tega nesrečnega čina je beda.

Revolucija v Nikaragui. Revolucionarji so potolki v večurnem boju pri Lajašu republičansko vojsko predsednika Zelaja. Pot do glavnega mesta jim je odprta. Revolucionarji bodo poplavili vse obrežje v najkrajšem času in odvzeli vse večje postanke ob morju vladinim četam.

Panamski prekop dela Američanom velike skrbi in še večje stroške, zato pa le malo časti. Na zapačnem koncu prekopa so se posule velikanske plasti zemlje, kar ne priča ravno o posebnih zmožnostih ali vsaj vestnosti ameriških inženirjev. Kljub temu trdijo ameriški vladni krogi, da bo prekop leta 1913. promet učinkovit, kar pa nihče ne veruje.

Vodja makedonskih vstavšev — šolski nadzornik. Otomansko ministrstvo za nauk in bogoslužje je bivšega vstavškega četovodjo Jovanoviča imenovalo za nadzornika vseh bolgarskih in srbskih šol v monastirskem vilajetu. Srbi so vsled tega silno razburjeni, kajti Jovanovič je na sumu, da je (rojen Bolgar) izvršil več političnih umorov na Srbih. Pri mладих pa ima Jovanovič velik ugled, ker je bil vedno znan kot odločen nasprotnik starega režima.

Umori menihov na gori Athos. V gozdu, ki se nahaja pri ruski samostanu na gori Athos, so našli umorjenega meniga-starčka Papaligore. To je temen enega leta že šesti umorjeni ruski menih. Zakaj in kdo izvršuje umore ni znano, ker ima samostan davne privilegije, na podlagi katerih je zabranjeno svetnim oblastem vsako vmešavanje v samostanske zadeve.

V štiridesetih dneh okoli sveta. Francoski pisatelj romana „Potovanje okoli sveta v 80 dneh“, Jules Verne, je še doživel, da je hitrejše sam potoval okoli sveta, kot jo pa pisal v svoji knjigi. Z dvema mladima ameriškima časnikarjem je prišel okoli sveta v 64, oziroma v 65 dneh. Leta 1901 pa je prišel nek šolski učenec po naročilu nekega lista v Cikagi okoli sveta v 60 dneh. Jules Verne si gotovo ni mogel predstavljati, da bo mogoče vsled železnice v Aziji in ugodnih pomorskih zvez z brzoparnimi prepotovati pot okoli sveta v 40 dneh. Iz Pariza čez New York v San Francisko se pride v 12 dneh, od tu v Yokohamo na Japonskem v 12 dneh, in s transmandžursko in sibirsko železnicno nazaj v Paris v 15 in pol ali v 16 dneh, torej natančno v 40 dneh okoli sveta.

Največji vodopadi sveta so se smatrali doslej na vodopadi Niagare v Severni Ameriki in reke Zambezi v Afriki. V Evropi pa je komaj znano, da so v Južni Ameriki še večji vodopadi in so v resnici tudi največji na svetu. To so katarakti Iguassu tudi Salti grande de Victoria imenovani in presegajo na ogromnih vodnih silah Niagaro kakor Zambezi. Ti vodopadi leže 30 km oddaljeni od izliva reke Iguassu v reko Parano na meji Brazilije, Argentinijske in Paraguajja. Nastali so vsled tega, ker prisili pogorje reke, ki izvira pri Curitabi, v bližini atlantske obale, da se obrije proti zapadu in se tam združi z reko Parano. Predno se izliva v to reko, pada v velikih kataraktih v nižino. Vodopadi Niagare so 47 metrov visoki in široki 900 metrov; vodopadi Iguassu pa padajo v širini treh kilometrov in 65 metrov v globino.

Oddaljenost meseca od zemlje. Po najnovejših raziskovanjih je oddaljen mesec od zemlje 384 000 km.

Stroj, ki molze krave, sta izumila brata Olharer. Inženir Berger je kupil patent in napravi tovarno. Živel z 50 soprogami. Iz New Yorka poročajo: Sodišče v Filadelfiji je obsodilo nekega Baumanna Harryja na pet let tečke ječe, ker je tekom svoje dolge „zakonske“ karijere živel z 50 soprogami, od katerih so nekatere Evropejke, nekatere Amerikanke, a druge so pa zamorke.

MALA NAZNANILA

ki se prejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.
Kdo želi pojasnila o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Sladki vinski mošt oz. pozneje vino oddaja kapljanja sv. Barbare v Halozah s postje Ptuj po 80 K hl. Sodi se posodijo. 224

Naznanjam, da sem otvoril vino-čez ulico in da točim vino domačega pridelka po najnižji ceni. Za obilen obisk se priporoča Pajk Jožef, veleposesnik, Dol pri Planini. 158

Edina narodna steklarska trgovina Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogu stekla, porcelana in kame- nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirje za podoobe. Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in pri- vatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!
Na debelo.

Na drobno.

M. E. Šepec, Maribor**Grajski trg stav. 2**

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske obleke, svihate in druge robce, vse vrste najboljše perilno blago, vsakovrstno suknjo (štifo) za moške obleke, površnike, fino suknjo za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naramnice, nogavice, dežnike, obrisace, mizne prte, odeje, preproge, zastore, razni cvilih, perje za blazine itd. 7

Izšel je lep stenski koledar za leto 1910.

Gostilne, društva, šole in župnijski uradi ga dobivajo brezplačno. Poslati je treba le znamko za poštino. Dobiva se samo pri gospodu Ivanu Kline-u, typograf. Koroška cesta v Mariboru. 32 36 34

Brzojavi: „Kamnoseška in- dustrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzojavi: „Kamnoseška in- dustrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno-**seško podjetje v CELJU.**

Stavbna in umetna kamnoseška obrt s strojnim obratom. :::

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnie, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa. :::

Specialna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela: kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih kamnov itd. :::

Brušenje, puliranje in struganje kamena s stroji. :::

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sijenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakev). :::

Tlakovanie cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnaim ali cementnim tlakom. :::

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah. :::

Popravljanje spomenikov, udelavanje napisov v iste. :::

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, 12

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta. 13

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8. 14

Hranilne vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka rentnega davka. 15

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljivo po 5% do $5\frac{1}{2}\%$ brez in z amortizacijo. 17

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osebni kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjimi stroški.

Oskrbuje svojim članom Izterjevanje njihovih terjatev. 16

Brezplačno reševanje vseh zadev. 4

Svoji k svojim! 27**Urar, očalar in zlatar****Franjo Bureš**

Maribor 23

Tegethofova cesta 33 24

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogu zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni. 25

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn. 10 Priznano najboljše igle za gramofone. Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Hotel**Pri belem volu v Celju**

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tuje 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago. 30 51

se priporoča za obilni obisk. 31

Cerkveni slikar Peter Marković

akadem. slikar v Rožeku na Koroškem

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov. občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarij, božjih grobov, altarnih in bandernih slič, križevih potov itd. vse na posebno trpežno platno in v tako stanovitih barvah; popravlja umetniško stare umetne slike. Sprejema vsa večja dela: slikanje cerkvā v različnih slogih, cele notranje poprave cerkvā (v tem slučaju poskrbi in posreduje vse druge umetnike in rokodelce). Cene po dogovoru in brez vse konkurence. 38 23

Slovenci! Podpirajte svoje somišljenike! 39

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru,

Tegethofova ulica 16, v hiši dr. Rosine

se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin. 78

V nujnih potrebah se vsakovrstna 37
obleka v 24 urah zagotovi.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo²

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).³

Hranilne vloge⁴

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjizice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo⁶

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 4 1/4%, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poroštvo po 5 1/2%, in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnika brezplačno, stranka plača le keleke.

Uradne ure⁸

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne⁹ in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izjemši praznike. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo¹⁰

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.¹¹ dopoldne in od 2.—5. dopoldne.⁶

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiratnike.¹²

Karol Tratnik, Maribor
Župnijska ulica št. 3.
Izdelovatelj cervenega orodja in posode
se priporoča prečasiti duhovščini za narodila
različnih moštranc, kelihof, ciborijev, les-
tenov, svetnikov, križov, itd. Staro cerkveno
orodje popravljam pozlatim in posrebrjam v
ognju. Mnogo priznanih pisem na razpolago.
Svoji k svojim.

Restavracija
Narodni dom
v Mariboru.

Izborna kuhinja, izvrstna vina ka-
kor: haloško, ljutomersko, dr. Thurne-
jev muškatelec, mozlec, vinarec,
bizejčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.
Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni.
Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča¹⁹ 37 20
Lojzika Leon.

Olje od motorja oddaje 100 kg. po 25 K.
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Slovenski brivec!²²

Prečasiti duhovščini in slavnemu občinstvu²³
najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::

Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec
Maribor, Solska ulica 2.

55

Šolske potrebščine¹³

kupite po ceni in dobro edino pri tvrdki:

Goričar & Leskovšek
v CELJU, Graška ulica št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov
po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres,
svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnih in tušev, kamenčkov,
gob, tablic, uradnih zavitkov in strun.

NA DEBELO! 15

NA DROBNO! 16

Velikodenarja

Pravična mera in vaga
si vsakdo prihrani, kdor kupi priznano dobro
v močno blago v poštemi trgovini ::

JANKO ARTMAN
Franc Karel-a naslednik²⁰²

v Št. Jurju ob Južni železnici.
Velikanska zaloga najboljšega manufak-
turnega, špecijskega in železniškega blaga
po čudovito nizkih cenah, vedno sveže blago.

Novosti!²⁴

Za moške in ženske
krasno zimsko blago
pri
Druškovič-u v Slovenjgradcu.

Slovenski krojač
Jakob Vezjak

v Mariboru, Šolska ulica 4³¹

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje
vsakovrstnih oblek za gospode in dečke po naj-
novejšem kroju. Velika zaloga vsakovrstnega
sukna iz domačih in tujih tovarn. :::::
Izdelujejo se tudi vsakovrstne pletenine
na stroje.³⁶

Pozor! Slovenci! Pozor!

Josip Macuh, Maribor

Stolna ulica štev. 5.

se priporoča slavnemu občinstvu in prečasiti duhovščini za
zdelovanje vsakovrstnih oblek. Postrežba točna, cene nizke!
Na razpolago je tudi velika zaloga izgotovljenih oblek po
jako nizkih cenah.⁴⁸

Cerkyeni in sobni slikar in pleskar²⁷

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse štev. 2.²⁸

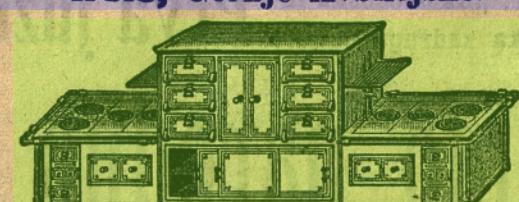
Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu ob-
činstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob,
društvenih odrov, napisov na steno,
deske, plošče in steklo ter za
vsa v plesarsko in slikar-
sko stroko spadajoča
::: dela. :: 53

Postrežba točna! :: :: :: Cene nizke!

Štampilje³⁴

iz kavčuka se dobijo v tis-
karni sv. Cirila v Mariboru.³⁵

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
Wels, Gornje Avstrijsko.³⁶

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa,
emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele,
restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparam, s
plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer
ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni
Koloseus-stedilniki“ in manj vredni izdelki naj se vr-
čajo. Ceniki zastonj.